

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 18. juuli 2022
(OR. en)

11486/22

RC 44

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	15. juuli 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 337 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE 2021. aasta konkurentsipoliitika aruanne

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 337 final.

Lisatud: COM(2022) 337 final

Brüssel, 14.7.2022
COM(2022) 337 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

2021. aasta konkurentsipoliitika aruanne

{SWD(2022) 188 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

2021. aasta konkurentsipoliitika aruanne

Sisukord

1. Sissejuhatus	2
2. Konkurentsieeskirjade tulevikukindluse tagamine – laiaulatusliku poliitilise kavaga seotud edusammud.....	4
2.1. Uued seadusandlikud algatused konkurentsipoliitika töövahendite tugevdamiseks....	4
2.2. Konkurentsi- ja ühinemiseeskirjade ning -suuniste ajakohastamine, et need sobiksid uute probleemide lahendamiseks	4
2.3. Riigiabi eeskirjade ja suuniste ajakohastamine, et need toetaksid uute probleemide lahendamist	7
2.4. Konkurentsi peadirektoraadi kohandamine praeguste ja tulevaste vajadustega jõustamise valdkonnas	13
3. Konkurentsipoliitika jõustamine aitas kaasa digipöördele ning tugeva ja vastupidava ühtse turu saavutamisele	14
3.1. Konkurentsieeskirjade jõustamine toetas digipööret ning tugeva ja vastupidava ühtse turu saavutamist	14
3.2. Ühinemiskontroll toetas digipööret ning tugeva ja vastupidava ühtse turu saavutamist	18
3.3. Riigiabi kontroll toetas digipööret ja ühtse turu vastupanuvõimet	19
4. Konkurentsipoliitika jõustamine aitas kaasa rohepöördele	20
4.1. Riigiabi kontroll aitas kaasa rohepöördele.....	20
4.2. Konkurentsieeskirjade jõustamine ja ühinemiskontroll toetasid rohepööret	21
5. Konkurentsipoliitika aitas luua inimeste hüvanguks toimivat majandust	23
5.1. Vastupidavad Euroopa finantsteenused	23
5.2. Maksualane riigiabi ja valikulised maksusoodustused	24
5.3. Konkurentsipoliitika leevendas jätkuvalt COVID-19 pandeemia majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi	25
6. Jõudude ühendamine Euroopa ja üleilmse konkurentsikultuuri kujundamiseks	28
6.1. Poliitiline sidusus Euroopa konkurentsivõrgustiku kaudu.....	28
6.2. Konkurentsipoliitikaalane koostöö maailmas	29

1. Sissejuhatus

Komisjoni 2021. aasta konkurentsipoliitika aruandes Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele käsitletakse kõige tähtsamaid suundumusi ELi 2021. aasta konkurentsipoliitikas ja konkurentsieeskirjade jõustamisel.

Konkurentsipoliitika on ELi ühtse turu üks nurgakive. Konkurentsipoliitika range jõustamine tagab Euroopa ettevõtjatele ja tarbijatele valikuvõimalused, innovatsiooni, kvaliteedi ja konkurentsivõimelised hinnad. Kooskõlas komisjoni prioriteetidega hoogustab konkurentsipoliitika jõustamine ka konkurentsi pandeemiast taastumisel ning üleminekul rohelisemale, digitaalsemale, vastupidavamale ja kaasavamale majandusele ELis.

Tugev ja vastupidav ühtne turg toetab ettevõtlust kõikides etappides, võimaldab igas suuruses ettevõtjatel võimalikult palju ära kasutada ühtse turu mastaapi ja kasutada selle suurust konkurentsieelisena, et konkureerida paremini globaliseerunud majanduses. Lisaks sellele, et ELi konkurentsipoliitika jõustamist tuleb tulemuslikult ja järjepidevalt tagada, peab see olema ka piisavalt paindlik, et tulla toime praeguste ja tulevaste probleemidega.

Juhtiva asepresidendi Vestageri eestvedamisel oli konkurentsipoliitika 2021. aastal kriisile reageerimisel jätkuvalt tähtsal kohal ELis, näidates selgelt selle suutlikkust reageerida kiiresti majanduses toimuvatele äkilistele muutustele. Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis võimaldas liikmesriikidel anda vajalikku ja proportsionaalset toetust tavaolukorras elujõulistele ettevõtjatele, kes pandeemia tõttu ohtu sattusid. Samuti nägi komisjon ette riigiabi ajutise raamistiku kohaste pandeemiaga seotud kriisimeetmete järkjärgulise lõpetamise, millega kaasnevad meetmed erainvesteeringute kaasamiseks ja suurendamiseks. Komisjon võtab jälle kasutusele riigiabipoliitika paindlikud töövahendid, et vähendada negatiivset sotsiaalset ja majanduslikku mõju ELile, mille põhjustas Venemaa sissetung Ukrainasse. See võimaldab liikmesriikidel viia miinimumini negatiivse majandusliku mõju, moonutamata ELis konkurentsi rohkem kui rangelt vajalik.

Komisjon jätkas tööd selle nimel, et muuta turud kodanikele ja igas suuruses ettevõtjatele paremini toimivaks, tagades digi- ja muudes sektorites ELi konkurentsieeskirjade jõustamise kartellidevastase tegevuse, ühinemiskontrolli ja riigiabi kontrollimise valdkonnas, võttes seejuures arvesse iga turu eripära. Seda ellu viies tegi komisjon tihedat koostööd liikmesriikide konkurentsiasutustega ELi kohtute järelevalve all.

Nagu on nähtud ette komisjoni teatises „Konkurentsipoliitika, mis toetab uute probleemide lahendamist“,¹ tegeleb komisjon seni kõige ulatuslikuma ELi konkurentsipoliitika läbivaatamisega, mis hõlmab üle 20 eeskirjakogumi ning mille eesmärk on tagada, et ELi konkurentsipoliitika vahendid on tulevikukindlad, toetavad ELi rohe- ja digipööret,

¹ Komisjoni 18. novembri 2021. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Konkurentsipoliitika, mis toetab uute probleemide lahendamist“ (COM(2021) 713).

taastumisprotsessi ja reageerimist majanduslikele suundumustele ning suurendavad ühtse turu vastupidavust.

Samuti täiendab komisjon praegu konkurentsipoliitika töövahendeid uute vahenditega, mille eesmärk on tegeleda välisriigi subsidiumide ja digitaalsete pääsuvalitsete probleemiga. 2021. aasta mais esitas komisjon määruse ettepaneku, mis käsitleb siseturu moonutavaid välisriigi subsidiume². Kaasoadusandjad tegid 2021. aastal märkimisväärsed edusamme seoses komisjoni digiurgude õigusakti ettepanekuga.

Komisjon jätkas 2021. aastal konkurentsipoliitika jõustamise tõhususe parandamist. Konkurentsi peadirektoraat jätkas juhtumikäsitlemise digiteerimisega seotud jõupingutusi. Aasta tõi kaasa ka suured muudatused selles, et finantsvahendeid hakati sihtotstarbelise tegevuseelarve kaudu kasutama otse konkurentsipoliitika jõustamiseks. Ühtse turu programm³ ja selle konkurentsipoliitika komponent, mille eelarve 2021. aastal oli 20,4 miljonit eurot, tagab selliste meetmete stabiilse rahastamise, millega edendatakse komisjoni täitevsuutlikkust, poliitilisi algatusi, rahvusvahelist koostööd ja konkurentsipoliitika edendamist. Konkurentsi peadirektoraadi kommunikatsioonistrateegia toetab juhtiva asepresidendi eesmärki teavitada proaktiivselt, selgelt, ühtlaselt ja järjepidevalt konkurentsipoliitika kasulikkusest.

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus siseturu moonutavate välisriigi subsidiumide kohta (COM(2021) 223 final, 5.5.2021).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/690, millega luuakse siseturu, ettevõtjate, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime, taime, loomade, toidu ja sööda valdkonna ja Euroopa statistika programm („ühtse turu programm“) ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014 ja (EL) nr 652/2014 (EMPs kohaldatav tekst), ELT L 153, 3.5.2021, lk 1–47. Määrust kohaldatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021.

2. Konkurentsieeskirjade tulevikukindluse tagamine – laiaulatusliku poliitilise kavaga seotud edusammud

2.1. Uued seadusandlikud algatused konkurentsipoliitika töövahendite tugevdamiseks

Komisjon esitas 2020. aasta detsembris kaks seadusandlikku ettepanekut, nimelt digiteenuste õigusakti⁴ ja digiturgude õigusakti⁵ kohta, mis on osa ELi digistrateegiast⁶ ja mille abil võideldakse süsteemsete digivaldkonna murekohtadega, nagu küberohtude levik, vaenukõne, desinformatsioon, piiratud konkurents ja õiglus digiturgudel. Digiturgude õigusaktis on esitatud mitu otsekohaldavat kohustust ettevõtjatele, kes tegutsevad ühtsel turul ettevõtjate ja tarbijate jaoks suure mõjuga pääsuvalitsejatena. Digiturgude õigusakt oli 2021. aastal jätkuvalt üks peamisi seadusandlike prioriteete, mida näitab kaasseadusandjate vastavate volituste vastuvõtmine 2021. aasta novembris ja detsembris⁷.

2021. aasta mais esitas komisjon määruse ettepaneku, mis puudutab siseturgu moonutavaid välisriigi subsidiume⁸. Kui ELi liikmesriikide antavat abi kontrollitakse rangelt, siis ELi väliste riikide poolt ELis tegutsevatele ettevõtjatele antavaid subsidiume suures osas ei kontrollita. Uute eeskirjadega kavatakse tegeleda ühtsel turul konkurentsi moonutavate välisriigi subsidiumide probleemiga. Kavandatava määruse alusel oleks komisjonil võimalus uurida subsidiume, mida välisriigid ELis tegutsevatele ettevõtjatele annavad, ja asjakohasel juhul tasakaalustada sellisest riigiabist põhjustatud moonutavat mõju⁹.

2.2. Konkurentsi- ja ühinemiseeskirjade ning -suuniste ajakohastamine, et need sobiksid uute probleemide lahendamiseks

Tähtsaimate konkurentsi- ja ühinemiseeskirjade praeguse läbivaatamise eesmärk on hinnata kehtivaid eeskirju ja neid vajadust mööda kohandada, käies kaasas turusuundumustega, sealhulgas e-kaubanduse ja veebiplatvormide kasvuga, mis on ümber kujundanud ettevõtjate tegevuse. Komisjon hindab ka seda, kas turuosalistel on vaja täiendavaid suuniseid.

⁴ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb digiteenuste ühtset turgu (digiteenuste õigusakt) ja millega muudetakse direktiivi 2000/31/EÜ (COM(2020) 825 final, 15.12.2020).

⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus konkurentsile avatud ja õiglaste turgude kohta digisektoris (digiturgude õigusakt) (COM(2020) 842 final, 15.12.2020).

⁶ „Euroopa digituleviku kujundamine“, komisjoni 19. veebruari 2020. aasta väljaanne, ISBN 978-92-76-16362-6.

⁷ Pressiteade, „Suurte tehnoloogiaettevõtete reguleerimine: nõukogu leppis kokku digivaldkonnas konkurentsi tõhustamises“, 25. november 2021, kättesaadav aadressil <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2021/11/25/regulating-big-tech-council-agrees-on-enhancing-competition-in-the-digital-sphere/>; pressiteade „Parlament alustab läbirääkimisi digiturgude õigusakti üle“, 15. detsember 2021, kättesaadav aadressil <https://www.europarl.europa.eu/news/et/press-room/2021/12/10IPR19211/parlament-alustab-labiraakimisi-digiturgude-ogusakti-ule>.

⁸ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus siseturgu moonutavate välisriigi subsidiumide kohta (COM(2021) 223 final, 5.5.2021).

⁹ Ettepanek hõlmab kolme vahendit: i) komisjoni tuleb teavitada kavandatavatest koondumistest, mille puhul ületab ELi sihtettevõtja käive 500 miljonit eurot ja välismaine rahaline toetus 50 miljonit eurot; ii) komisjoni tuleb teavitada ELi riigihankemenetluste pakkumustest, mis hõlmavad välisriigi rahalist panust, kui hanke maksumus on üle 250 miljoni eurot, ning iii) komisjon saab õiguse uurida *ex officio* muid turuolukordi, sealhulgas väiksemaid koondumisi ja väiksemaid riigihankemenetlusi. Komisjonil oleks ainupädevus määrust jõustada. Kui välisriigi subsidiumi negatiivne mõju kaalub üles selle positiivse mõju, on komisjon volitatud kehtestama tasakaalustavad meetmed või nõustuma moonutuste kõrvaldamise kohustustega. Sellised meetmed ja kohustused hõlmavad erinevaid struktuurilisi või käitumuslikke parandusmeetmeid, nagu teatavate varade võõrandamine või teatava turukäitumise keeld. Ühtlasi on komisjonil õigus keelata subsideeritud koondumine või riigihankelepingu sõlmimine subsideeritava pakkujaga.

Jätkatakse vertikaalseid tarneahelaid ja horisontaalset koostööd käsitlevate eeskirjade läbivaatamist

Kõigis ELi majandussektorites on levinud vertikaalsed kokkulepped, näiteks kokkulepped kaubatarnijate või teenuseosutajate ja turustajate vahel. Komisjon algatas 2021. aasta juulis avaliku konsultatsiooni muudetud vertikaalsete kokkulepete grupierandi määruse eelnõu ja vertikaalsete suuniste¹⁰ kohta. Praeguse läbivaatamise eesmärk on täpsustada ja lihtsustada teatavaid norme ja täita tuvastatud õiguslüngad juhtudel, kus praegused eeskirjad ei pruugi selliste turusuundumuste nagu veebimüügi kasvu ja uut liiki platvormide tekke tõttu enam eesmärgipärased olla. Komisjon kavatses kehtestada uued eeskirjad 31. maiks 2022, kui praegused eeskirjad aeguvad.

Läbivaatamisel olevate horisontaalset koostööd käsitlevate ELi konkurentsieeskirjade eesmärk on lihtsustada ettevõtjate majanduslikult soovitatavat koostööd, ilma et see avaldaks kahjulikku mõju konkurentsipoliitikale. Komisjon avaldas 2021. aasta mais koos horisontaalsete suunistega teadus- ja arenduskokkuleppeid käsitleva grupierandi määruse ning spetsialiseerumiskokkuleppeid käsitleva grupierandi määruse (üheskoos „horisontaalsed grupierandi määrused“) hindamise¹¹ tulemused. 2021. aasta juulis algatas komisjon avaliku konsultatsiooni eeskirjade läbivaatamise poliitikavariantide üle¹². Kuna mõlemad määrused kaotavad kehtivuse 31. detsembril 2022, kavatses komisjon selleks kuupäevaks kehtestada uued eeskirjad.

Horisontaalseid kokkuleppeid käsitlevate eeskirjade hindamise peamised tulemused

Hindamine näitas, et horisontaalseid kokkuleppeid käsitlevad eeskirjad on ettevõtjatele jätkuvalt kasulikud vahendid. Ometi tuvastati hindamise käigus mitu valdkonda, kus eeskirju ei ole piisavalt kohandatud digipöörde ega kestliku arengu eesmärkidega. Ettevõtjad peavad horisontaalsete grupierandi määruste teatavaid sätteid jäikadeks ja keerulisteks ning teisi ebaselgeks ja raskesti tõlgendatavaks. Täpsemalt ei pruugi teadus- ja arenduskokkuleppeid käsitlevas grupierandi määrukses esitatud erandi kohaldamise tingimused olla konkurentsi soodustavate teadus- ja arendustegevuse kokkulepete sõlmimiseks enam optimaalsed ning spetsialiseerumiskokkuleppeid käsitleva grupierandi määruse kohaldamisala võib olla liiga kitsas. Horisontaalsete grupierandi määruste ja suuniste teatavaid sätteid peetakse ka ebaselgeks või liiga rangeks. Ühtlasi antakse horisontaalsetes suunistes vähe juhiseid seoses horisontaalsetes kokkulepetes käsitletavate hiljutiste turusuundumustega, nagu digipööre, vastupidavus ja kestliku arengu eesmärgid¹³ (näiteks ei taga need piisavat õiguskindlust, et ise hinnata kestliku arengu kokkuleppeid ja andmete jagamise/koondamise kokkuleppeid).

Komisjon avaldas 2021. aasta mais ka mootorsõidukite grupierandi määruse¹⁴ toimimist käsitleva hindamise¹⁵ tulemused. Komisjon jõudis järeldusele, et kuigi mootorsõidukite

¹⁰ Avalik konsultatsioon muudetud vertikaalsete kokkulepete grupierandi määruse eelnõu ja vertikaalsete suuniste kohta toimus 9. juulist 2021 kuni 17. septembrini 2021. Vt https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-vber_en.

¹¹ Komisjoni talituste 6. mai 2021. aasta töödokument horisontaalse grupierandi määruse hindamise kohta (SWD(2021) 103).

¹² Avalik konsultatsioon ettevõtjate vaheliste horisontaalsete kokkulepete kohta toimus 13. juulist 2021 kuni 5. oktoobrini 2021. Vt https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13058-Horizontal-agreements-between-companies-revision-of-EU-competition-rules/public-consultation_et.

¹³ ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 on määratud 17 kestliku arengu eesmärki (nt kliimameetmed; taskukohane ja puhas energia; tööstus, innovatsioon ja taristu) ning 169 alaeesmärki (muu hulgas suurendada vastupidavust kliimaga seotud katastroofidele ja nendega kohanemise võimet; lõpetada raadamine ja taastada halvenenud seisundiga metsad; töötada välja kestlikud, vastupidavad ja kaasavad taristud).

¹⁴ Komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määrus (EL) nr 330/2010 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja koosõlastatud tegevuse suhtes, ELT L 102, 23.4.2010, lk 1–7.

grupierandi määruse põhimõtted kehtivad endiselt, tuleks määrusega kaasnevates komisjoni suunistes kajastada väljatöötatud uut tehnoloogiat ja andmete aina tähtsamat rolli selles tööstusharus. Praegu kohaldatava mootorsõidukite grupierandi määruse kehtivusaeg lõpeb 31. mail 2023. Komisjon arutab praegu nende tulemuste järelmeetmeid, võttes samal ajal arvesse vertikaalsete kokkulepete grupierandi määruse praegust läbivaatamist.

Avaldati turu mõistet käsitleva teatise hindamise tulemused

Turu mõistet käsitlevas teatises¹⁶ on antud olulisi suuniseid selle kohta, kuidas komisjon kohaldab asjaomase tooteturu ja geograafilise turu mõistet konkurentsieeskirjade jõustamisel. Juulis 2021 avaldas komisjon turu mõistet käsitleva teatise hindamise tulemused.¹⁷ Tulemuste põhjal otsustas komisjon teatise läbi vaadata ja konsulteerib 2022. aastal turu mõistet käsitleva muudetud teatise eelnõu teemal sidusrühmadega.

Turu mõistet käsitleva teatise hindamise peamised tulemused

Komisjon jõudis järeldusele, et turu mõistet käsitleva teatise põhimõtted, mis rajanevad ELi kohtute praktilikal, on jätkuvalt asjakohased. Sellegipoolest ei pruugi need täielikult kajastada hiljutisi suundumusi turu mõiste kasutamises, näiteks seoses digipöördega. Valdkonnad, kus turu mõistet käsitlev teatis ei pruugi olla täielikult ajakohane: i) SSNIP-testi (*small significant non-transitory increase in price* – väike, aga märkimisväärne mitteajutine hinnatõus) kasutamine ja eesmärk asjaomaste turgude määramisel; ii) digiturud, eelkõige seoses nullhinnaga turustatavate toodete või teenustega ning digiökosüsteemidega; iii) globaliseerumise ja impordist tingitud konkurentsi tingimustes olevate geograafiliste turgude hindamine; iv) turu määramise kvantitatiivsed meetodid; v) turuosade arvutamine ning vi) hinnaväline konkurents (sealhulgas innovatsioon).

Avaldati suuniste eelnõu konkurentsioiguse kohaldamise kohta füüsilisest isikust ettevõtjate kollektiivlepingute suhtes

Osal füüsilisest isikust ettevõtjatel on oma tasustamis- ja töötingimuste üle vähe mõjuvõimu. Kollektiivläbirääkimised võivad olla kasulikud paremate tingimuste saavutamiseks, kuid teatavaid füüsilisest isikust ettevõtjaid võib käsitada ettevõtjana ning seetõttu võib ELi konkurentsieeskirju kohaldada ka kollektiivläbirääkimiste suhtes. Selleks konsulteeris komisjon 2021. aasta jaanuaris eri poliitikavariantide teemal kõigi sidusrühmadega, kõigepealt esialgse mõjuhinna kaudu ja seejärel 2021. aasta märtsis, kasutades üksikasjalikku küsimustikku¹⁸. Komisjon avaldas 9. detsembril 2021 konsulteerimiseks suuniste eelnõu ELi konkurentsioiguse kohaldamise kohta füüsilistest isikutest ettevõtjate

¹⁵ Järelduste kokkuvõte on esitatud hindamisaruandes ja komisjoni talituste töödokumendis. Komisjoni 28. mai 2021. aasta hindamisaruanne mootorsõidukite grupierandi määruse (EL) nr 461/2010 toimimise kohta (COM(2021)264). Komisjoni talituste töödokument mootorsõidukite grupierandi määruse kohta, mis on lisatud komisjoni 28. mai 2021. aasta hindamisaruandele mootorsõidukite grupierandi määruse (EL) nr 461/2010 toimimise kohta (SWD(2021) 112).

¹⁶ Komisjoni teatis asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsioiguses, EÜT C 372, 9.12.1997, lk 5–13.

¹⁷ Komisjoni talituste 12. juuli 2021. aasta töödokument: asjaomase turu mõistet ühenduse konkurentsioiguses käsitleva komisjoni 9. detsembri 1997. aasta teatise hindamine (SWD(2021) 199). Vt https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-07/evaluation_market-definition-notice_en.pdf.

¹⁸ „Kollektiivlepingud füüsilisest isikust ettevõtjatele – ELi konkurentsieeskirjade kohaldamisala“, konsultatsiooniperiood 5. märtsist 2021 kuni 31. maini 2021. Vt https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12483-Collective-bargaining-agreements-for-self-employed-scope-of-application-EU-competition-rules/public-consultation_et.

töötingimusi käsitlevate kollektiivlepingute suhtes¹⁹. Komisjon hindab sidusrühmade arvamusi, et avaldada 2022. aastal suuniste lõplik versioon.

Avaldati ELi ühinemiskontrolli menetluslike ja pädevuslike aspektide hindamise tulemused ja täiendavad suunised artikli 22 kohta

ELi ühinemiskontrolli menetluslike ja pädevuslike aspektide hindamise eesmärk oli analüüsida, kuidas teatavad ühinemiseeskirjad on toimunud muutuvates turutingimustes. Hindamisel keskenduti eelkõige kahele temale: i) käibepõhiste pädevuslike künniste mõjususe selliste koondumiste avastamisel, millel võib olla märkimisväärne mõju konkurentsile ühtsel turul, ning ii) 2013. aastal kasutusele võetud lihtsustatud teavitamismenetluse mõjususe. Komisjon avaldas hindamise tulemused 2021. aasta märtsis²⁰.

ELi ühinemiskontrolli menetluslike ja pädevuslike aspektide hindamise peamised tulemused

Komisjon jõudis järeldusele, et käibepõhised pädevuslikud künnised koos üleandmismehhanismiga osutasid ELi ühtsel turul asjaomaste tehingute avastamisel üldiselt mõjusaks. Siiski on hiljutised turusuundumused toonud kaasa järk-järgult suureneval arvul selliste ettevõtete omandamist, kellel on või võib tulevikus olla otsustav konkurentsiga seotud osa hoolimata sellest, et nende käive ühinemise ajal on väike või puudub üldse. Hindamises jõuti järeldusele, et teatavatel juhtudel ei vaadanud konkurentsile potentsiaalset negatiivset mõju avaldavaid tehinguid läbi ei komisjon ega ükski liikmesriik. See hõlmas eelkõige konkurentsipotentsiaaliga tekkimisjärgus ettevõtete ja uuenduslike ettevõtete omandamisi, muu hulgas digi-, farmaatsia-, biotehnoloogia- ja teatavates muudes tööstussektorites. Sihtettevõtte väärtus ei vastanud alati piisavalt tehingu võimalikule konkurentsivastasele mõjule.

Komisjon võttis 2021. aasta märtsis vastu teatise, milles esitati suunised selle kohta, kuidas kohaldada liikmesriikide ja komisjoni vahel üleandmismehhanismi vastavalt ühinemismääruse²¹ artiklile 22 eritingimustel, kui käibepõhised künnised ei kajasta sihtettevõtja konkurentsipotentsiaali ja kus tehingust ei tule riikliku õiguse kohaselt teatada ühelegi liikmesriigile. Komisjon kavatab ühinemismääruse²² artikli 22 alusel soodustada ja vastu võtta rohkem üleandmistootlusi.

2.3. Riigiabi eeskirjade ja suuniste ajakohastamine, et need toetaksid uute probleemide lahendamist

Komisjon jätkas 2021. aastal kehtivate riigiabi eeskirjade ja suuniste hindamist ja läbivaatamist, et veelgi soodustada COVID-19 pandeemiast taastumisel rohe- ja digipööret ning toetada ühtse turu vastupidavust. Komisjon jätkas turusuundumuste jälgimist ja on valmis veelgi kohandama oma poliitikavahendeid, et EL suudaks uutele kriisidele kiiresti reageerida.

¹⁹ Komisjoni 9. detsembri 2021. aasta teatis „Suunised ELi konkurentsioiguse kohaldamise kohta füüsilistest isikutest ettevõtjate töötingimusi käsitlevate kollektiivlepingute suhtes“, C(2021) 8838 final, LISA. Suuniste eelnõu on osa komisjoni algatuste paketist, mis sisaldab ka ettepanekut direktiivi kohta, milles käsitletakse töötingimuste parandamist platvormitöös, ja teatist, mis käsitleb digiteerimise kõigi hüvede rakendamist tulevikutöö heaks.

²⁰ Komisjoni talituste 26. märtsi 2021. aasta töödokument „ELi ühinemiskontrolli menetluslike ja kohtualluvusega seotud aspektide hindamine“ (SWD(2021) 66 final).

²¹ Komisjoni teatis „Suunised ühinemismääruse artiklis 22 sätestatud üleandmismehhanismi kohaldamise kohta teatavat liiki koondumisasjade suhtes“, ELT C 113, 31.3.2021, lk 1–6.

²² Ühinemismääruse artikli 22 kohaselt võivad liikmesriigid paluda komisjonil uurida mis tahes koondumist, millel ei ole ELi mõõdet, kuid mis mõjutab piirilt kaubandust ja ähvardab oluliselt mõjutada konkurentsitaotluse esitanud liikmesriigi või liikmesriikide territooriumil (olenemata sellest, kas sellisest tehingust tuleb vastavalt taotluse esitanud liikmesriigi siseriiklikele ühinemiskontrolli eeskirjadele teatada).

Riigiabi ajutise raamistiku kohandamine

Komisjon konsulteeris hiljuti liikmesriikidega seoses ettepanekuga pikendada kuni 30. juunini 2022 riigiabi ajutist raamistikku, et toetada majandust praeguse COVID-19 puhangu kontekstis, ning esitas kava pandeemiaga seotud kriisimeetmete järkjärguliseks lõpetamiseks. Komisjon võttis 2021. aasta novembris vastu ajutise raamistiku kuuenda muudatuse²³. Riigiabi ajutise raamistiku praeguste meetmete kehtivuse pikendamisega kuni 30. juunini 2022 hoitakse ära äkilised tagajärjed, sest välditakse ettevõtjatelt suunatud avaliku sektori toetuse järsku äravõtmist ajal, kui liikmesriikide majandust kahjustavad suured häired ei ole veel kõrvaldatud. Komisjon jälgib jätkuvalt ELi potentsiaalselt kahjustavaid suundumusi, sealhulgas sotsiaalset ja majanduslikku mõju, mida avaldab ELile Venemaa sissetung Ukrainasse, et tegutseda kiiresti ja vajaduse korral kohandada oma poliitikavahendeid. Lisaks võttis komisjon kasutusele kaks uut vahendit erainvesteeringute kaasamiseks ja suurendamiseks, et pandeemiast taastumine oleks kiirem ja rohelisem ning põhineks rohkem digilahendustel. Komisjon kehtestas kuni 31. detsembrini 2022 kestlikuks taastumiseks investeeringutoetuse ja kuni 31. detsembrini 2023 maksevõime toetuse, võimaldades liikmesriikidel võimendada eravahendeid ja teha need kättesaadavaks investeerimiseks VKEdesse, sealhulgas iduettevõtjatesse ja keskmise turukapitalisatsiooniga väikeettevõtjatesse.

Võeti vastu kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised

Komisjon jätkas riigiabi eeskirjade läbivaatamist, et need täidaksid oma eesmärgi ja oleksid kooskõlas ELi kliimaeesmärkidega. 2021. aasta juunis alustas Euroopa Komisjon avalikku konsultatsiooni,²⁴ kutsudes kõiki huvitatud pooli esitama märkusi kavandatava energia- ja keskkonnavalase riigiabi suuniste läbivaatamise kohta. 2021. aasta detsembris toetas komisjon uusi kliima-, energia- ja keskkonnavalase riigiabi suuniseid²⁵. Läbivaatamisel laiendatakse suuniste ulatust, et hõlmata uusi majandusvaldkondi, nagu keskkonnahoidlik liikuvus ja tööstuse CO₂-heitte vähendamine. Samuti tagatakse sellega paindlik raamistik, võimaldades toetada kogu tehnoloogiat, mis aitab Euroopa rohelist kokkulepet ellu viia. Suuniste ulatuse laiendamiseega kaasnevad kaitsemeetmed, mis tagavad, et riigiabi suunatakse tõhusalt sinna, kus seda on vaja, ning millega nõutakse, et liikmesriigid konsulteeriksid suuremahuliste riigiabi meetmete kavandamisel sidusrühmadega. Kliima-, energia- ja keskkonnavalase riigiabi suunistega toetatakse ELi jõupingutusi CO₂-heitte vähendamise, ringmajanduse, elurikkuse, keskkonnahoidliku või heiteta liikuvuse ja hoonete energiatõhususe valdkonnas, et täita ELi 2030. ja 2050. aasta kliima- ja energiaeesmärgid. Suunised jõustusid 2022. aasta jaanuaris²⁶. Muudetud eeskirjade alusel loetakse varasemast suuremat hulka riigiabi siseturuga kokkusobivaks.

²³ Komisjoni teatis „Praeguse COVID-19 puhangu kontekstis majanduse toetamiseks võetud riigiabi meetmete ajutise raamistiku kuuenda muudatus ja dokumendi „Komisjoni teatis liikmesriikidele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta lühiajalise ekspordikrediidikindlustuse suhtes“ lisa muutmine“, 2021/C 473/01, C/2021/8442, ELT C 473, 24.11.2021, lk 1–15.

²⁴ Avalikud konsultatsioonid 7. juunist 2021 kuni 2. augustini 2021. Vt https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-cccag_en.

²⁵ Komisjoni teatis „Kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised“, 27.1.2022, C(2022) 481 final.

²⁶ Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/qanda_22_566.

Võeti vastu teatis üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide kohta

Üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid toovad kokku ELi teadmised, oskusteabe, rahalised vahendid ja ettevõtjad, et ületada suured turutõrked, süsteemsed nõuete täitmata jätmised ja ühiskondlikud probleemid, mida ei oleks muul viisil võimalik lahendada. Need aitavad kaasa kestlikule majanduskasvule, töökohtade loomisele ja konkurentsivõimele ning tugevdavad ELi avatud strateegilist autonoomiat. Selleks et üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid ei moonutaks konkurentsi siseturul, on nende elluviimiseks vaja riigiabi eeskirjade kohaselt komisjoni heakskiitu. Üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid teevad võimalikuks murrangulise innovatsiooni kuni esmase tööstusliku kasutuselevõtuni ja väga tähtsad taristuinvesteeringud valdkondades, kus riiklik sekkumine on vajalik²⁷. Sellised projektid hoogustavad ELis ettevõtlust, soodustavad rohe- ja digipööret ning suurendavad ühtse turu vastupidavust. Pärast kavandatud muudetud teatise hindamist ja selleteemalist ulatuslikku konsultatsiooni²⁸ kõigi huvitatud pooltega võttis komisjon 2021. aasta novembris vastu üleeuroopalist huvi pakkuvatele tähtsatele projektidele kohaldatavaid riigiabi eeskirju käsitleva muudetud teatise²⁹. Muudetud teatist kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2022.

Üleeuroopalist huvi pakkuvatele tähtsatele projektidele kohaldatavaid riigiabi eeskirju käsitlev teatis

Ajakohastatud teatisega laiendatakse üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide kasutamist ELis ja läbipaistvust, sätestades, et tavapäraselt peab üleeuroopalist huvi pakkuv tähtis projekt hõlmama vähemalt nelja liikmesriiki. Samuti peavad üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid olema ülesehituselt läbipaistvad ja kaasavad. Muudetud teatisega soodustatakse VKEde osalemist üleeuroopalist huvi pakkuvates tähtsates projektides ja suurendatakse nende kaasamisest tulenevat kasu. Üleeuroopalist huvi pakuvaid tähtsaid projekte käsitlevas 2021. aasta teatise viiakse selle eesmärgid kooskõlla ELi praeguste prioriteetidega. ELi keskkonnanstrateegiade toetamiseks ja rohepöörde kiirendamiseks nõutakse üleeuroopalist huvi pakuvaid tähtsaid projekte käsitlevas muudetud teatise, et liikmesriigid esitaksid tõendid selle kohta, et teavitatud projektid on kooskõlas olulise kahju ärahoidmise põhimõttega. Ühtlasi täpsustatakse teatise ELi ja riiklike vahendite kombineerimise kriteeriumid.

Avalik konsultatsioon teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistiku kohta

Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistik³⁰ motiveerib tegelema riskantse teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevusega, mida ilma avaliku sektori toetuseta ei tehtaks. Komisjon alustas 2021. aasta aprillis avalikku konsultatsiooni kehtiva riigiabi raamistiku lihtsustamiseks³¹. Eesmärk on aidata liikmesriikidel toetada teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni, sealhulgas VKEde ja innovatsiooniklastrite jaoks, tagades samal ajal, et võimalikud konkurentsimoonutused hoitakse võimalikult väikesed, ning luues õiged stiimulid ELi rohe- ja digipöörde võimaldamiseks. Pärast avalikku konsultatsiooni

²⁷ Varem on üleeuroopalist huvi pakuvaid tähtsaid projekte käsitleva teatise alusel heaks kiidetud akude, mikroprotsessorite ja teatavate taristutega seotud projektide rahastamine.

²⁸ Avalikud konsultatsioonid 23. veebruarist 2021 kuni 20. aprillini 2021. Vt https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-ipcei_en.

²⁹ Komisjoni teatis „Kriteeriumid, mis võimaldavad analüüsida üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimise toetamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga“, C(2021) 8481 final.

³⁰ Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistik, ELT C 198, 27.6.2014, lk 1.

³¹ Avalikud konsultatsioonid 8. aprillist 2021 kuni 3. juunini 2021. Vt https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-rdi_en.

ja selle käigus saadud teabe analüüsimist jätkab komisjon mõttetööd selle üle, kuidas teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistikku ajakohastada ja see tulevikukindlaks muuta. Arvestades rohe- ja digipöörde ning ühtse turu vastupidavuse tähtsust hõlmab teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistiku ajakohastamise arutelu näiteks selliseid valdkondi nagu testimis- ja katsetaristu ning murrangulise tehnoloogia väljatöötamine ja kasutuselevõtt. Komisjon arvab, et muudetud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni raamistik võetakse vastu 2022. aastal.

Avalik konsultatsioon lairibaühendust käsitlevate riigiabi suuniste kohta

Lairibavõrkude kasutuselevõtmiseks antava riigiabi eeskirjad (lairibaühendust käsitlevad suunised)³² hõlbustavad lairibavõrkude kasutuselevõttu ja käibeleminekut ebapiisava ühenduvusega, näiteks äärepoolsetes ja hõredalt asustatud piirkondades. Suunised võimaldavad liikmesriikidel toetada ajakohast taristut, pakkudes lõppkasutajale kvaliteetseid ja taskukohaseid lairibateenuseid piirkondades, kuhu investeerimiseks on ettevõtjatel vähe stiimuleid.

Komisjon avaldas 2021. aasta juulis järeldused lairibaühendust käsitlevate suuniste hindamise kohta³³. Nendes tõdeti, et üldiselt on toimivad praegu kehtivad eeskirjad hästi ja on eesmärgipärased, kuid et vaja oleks teatavaid muudatusi, et kohandada praeguseid eeskirju tehnoloogia hiljutise arenguga. Vaja on piisavaid investeeringuid, et täita ELi praegused poliitilised eesmärgid, eelkõige muuta EL 2025. aastaks gigabitiühiskonnaks³⁴ ja täita 2030. aastaks digikompassi eesmärgid³⁵. Komisjon esitas 2021. aasta novembris avalikuks konsulteerimiseks lairibaühendust käsitlevate muudetud suuniste eelnõu³⁶. Avalik konsultatsioon kestis 11. veebruarini 2022. Kavandatud suuniste eesmärk on aidata liikmesriikidel hõlpsamini motiveerida kõrgjõudlusega lairibavõrkude, sealhulgas gigabiti- ja 5G-võrkude kasutuselevõtmist, piirates samas konkurentsimoontusi.

ELi programmide toetamiseks laiendati üldise grupierandi määruse kohaldamisala

Komisjon võttis 2021. aasta juulis vastu üldise grupierandi määruse³⁷ muudatused eesmärgiga suurendada uues mitmeaastases finantsraamistikus³⁸ ELi rahastamiseeskirjade ja ELi riigiabi eeskirjade koostoimet. Nende muudatustega laiendatakse määruse kohaldamisala ja

³² Komisjoni teatis „ELi suunised riigiabieeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõttuga“, ELT C 25, 26.1.2013, lk 1–26.

³³ Komisjoni talituste 7. juuli 2021. aasta töödokument „Lairibataristu kasutuselevõtmisega seotud riigiabi eeskirjade hindamine“ (SWD(2021) 194 final).

³⁴ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“ (COM(2016) 0587 final).

³⁵ Komisjoni 9. märtsi 2021. aasta teatav liikide abi tunnustatakse siseturuga kokkusobivaks, ELT L 270, 29.7.2021, lk 39. Riiklikust rahastamisest, mis vastab ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 määratletud riigiabi tingimustele, tuleb tavaliselt teavitada komisjoni ning see tuleb enne kasutusele andmist heaks kiita, et avaliku sektori kulutused ei põhjustaks ELi siseturul tegutsevate ettevõtjate jaoks kõlbatut konkurentsi. Kui kõnealune abi vastab kõigile üldises grupierandi määruuses sätestatud asjakohastele kriteeriumidele, siis aga ei pea liikmesriigid komisjonile riigiabist teatama.

³⁶ Komisjoni 19. novembri 2021. aasta teatise eelnõu „Suunised lairibavõrkude kasutuselevõtmiseks antava riigiabi kohta“.

³⁷ Komisjoni 23. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1237, millega muudetakse määrust (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnustatakse siseturuga kokkusobivaks, ELT L 270, 29.7.2021, lk 39. Riiklikust rahastamisest, mis vastab ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 määratletud riigiabi tingimustele, tuleb tavaliselt teavitada komisjoni ning see tuleb enne kasutusele andmist heaks kiita, et avaliku sektori kulutused ei põhjustaks ELi siseturul tegutsevate ettevõtjate jaoks kõlbatut konkurentsi. Kui kõnealune abi vastab kõigile üldises grupierandi määruuses sätestatud asjakohastele kriteeriumidele, siis aga ei pea liikmesriigid komisjonile riigiabist teatama.

³⁸ Vt https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_et.

ühtlustatakse riigiabi eeskirju, mida kohaldatakse teatavate hiljuti vastu võetud ELi programmide alla kuuluva riikliku rahastamise suhtes³⁹.

Üldise grupierandi määruse muutmise korral võivad liikmesriigid otse anda riigiabi, mille riigiasutused on määranud ELi tasandil juhitavatest programmidest rahastatavatele projektidele, ilma et sellest peaks eelnevalt komisjoni teavitama. Küll aga peavad liikmesriigid teavitama komisjoni abimeetmetest pärast nende vastuvõtmist. Lisaks võimaldab ajakohastatud üldine grupierandi määrus liikmesriikidel anda riigiabi digi- ja rohepöörde jaoks. See võimaldab teatavat paindlikkust, et kiiresti toetada ettevõtjaid, kes vajavad abi ootamatutest välisshokkidest põhjustatud negatiivse majandusliku mõju tõttu. Ulatuslike riigiabi kategooriate väljajätmine eelneva teavitamise nõude alt lihtsustab nii mõndagi ja hõlbustab kiiret rakendamist liikmesriikide poolt.

Üldise grupierandi määruse läbivaatamine vastavalt rohelisele kokkuleppele

Praegu vaadatakse sihipäraselt läbi üldist grupierandi määrust, et võimaldada liikmesriikidel kiiresti kasutamiseks leida rohkem abi keskkonnahoidlikele projektidele ilma vajaduseta saada komisjoni eelnev heakskiit. Läbivaatamise eesmärk on laiendada üldise grupierandi määruse kohaldamisala, et hõlmata abi investeeringute tegemiseks uude tehnoloogiasse, nagu vesiniku ja CO₂ kogumine, säilitamine või utiliseerimine, mis on hädavajalikud strateegiliste sõltuvuste vähendamiseks. Üldise grupierandi määruse kohaldamisala laiendatakse valdkondadele, mis on tähtsad Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide täitmiseks, näiteks ressursitõhusus ja elurikkus. Lisaks püütakse üldise grupierandi määruse läbivaatamisega täpsustada norme, milles käsitletakse abi andmist investeeringute tegemiseks tähtsaimates poliitikavaldkondades, nagu hoonete energiatõhusus ning laadimis- ja tankimistaristu keskkonnahoidliku liikuvuse jaoks. Samuti muudetakse paindlikumaks eeskirjad abikõlblike kulude ja abi osatähtsuse määramise kohta.

Vaadati läbi vastuvõetud riskifinantseerimissuunised

Komisjon võttis 2021. aasta detsembris vastu muudetud suunised riskifinantseerimisinvesteeringute edendamiseks antava riigiabi kohta⁴⁰. Muudetud suunistes esitatakse mitu parendust, millega lihtsustatakse suuniste kohaldamist, koondatakse olemasolevad eelhindamise nõuded ja piiratakse nõuet esitada rahastamispuudujäägi analüüs suurimate riskifinantseerimiskavade kohta. Lisaks kehtestatakse muudetud suunistes lihtsustatud tingimused selliste kavade hindamiseks, mis on suunatud ainult iduettevõtjatele ja VKEdele, kes ei ole veel teinud oma esimest müüki. Järjepidevuse tagamiseks on teatavad suunistes esitatud määratlused viidud kooskõlla üldise grupierandi määruse määratlustega⁴¹. Muudetud suuniseid kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2022.

³⁹ Asjaomased riiklikud vahendid on seotud järgmisega: InvestEU fondist toetatavad rahastamis- ja investeerimistoimingud; teadus-, arendus- ja innovatsiooniprojektid, mis on saanud programmi „Horisont 2020“ või „Euroopa horisont“ raames kvaliteedimärgise, aga ka kaasrahastatavad teadus- ja arendusprojektid ning meede „Teaming“, mida rahastatakse programmide „Horisont 2020“ või „Euroopa horisont“ raames; teatavad üleeuroopalised Euroopa ühendamise rahastust rahastatud või kvaliteedimärgise saanud digitaalse ühenduvuse taristu projektid; Euroopa territoriaalse koostöö (Interreg) projektid.

⁴⁰ Komisjoni teatis „Suunised riskifinantseerimisinvesteeringute edendamiseks antava riigiabi kohta“, ELT C 508, 16.12.2021, lk 1–36.

⁴¹ Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnustatakse siseturuga kokkusobivaks (EMPs kohaldatav tekst), ELT L 187, 26.6.2014, lk 1–78.

Võeti vastu muudetud teatis lühiajalise ekspordikrediidikindlustuse kohta

Komisjon võttis 2021. aasta detsembris vastu muudetud teatise lühiajalise ekspordikrediidikindlustuse kohta⁴². Teatises on piiratud arv muudatusi. Näiteks muudetakse teatises selliste VKEde abikõlblikkuse kriteeriume, kellel võib teatavatel tingimustel olla kasu riiklikust kindlustusest. Eelmiste eeskirjade järgi oli VKEde künnis kogukäive, mis ei ületa 2 miljonit eurot aastas. Muudetud teatise lühiajalise ekspordikrediidikindlustuse kohta suurendatakse seda künnist 2,5 miljoni euron. Muudetud teatis lühiajalise ekspordikrediidikindlustuse kohta jõustus 1. jaanuaril 2022.

Võeti vastu muudetud regionaalabi suunised

Regionaalabi suunised võimaldavad liikmesriikidel toetada kõige ebasoodsamaid piirkondi ja ülemineku- või struktuuriprobleemidega piirkondi. Suunised tagavad ka ühtse turu terviklikkuse, võttes arvesse ELi ühtekuuluvusalaseid eesmärke. Pärast praeguste eeskirjade hindamist 2019. aastal⁴³ ja ulatuslikku konsulteerimist sidusrühmadega esialgse teksti üle, võttis komisjon 2021. aasta aprillis vastu muudetud regionaalabi suunised⁴⁴. Muudetud suunistes on mitu sihipärast kohandust, mis kajastavad eelmiste eeskirjade kohaldamisel saadud kogemusi. Nendes võetakse arvesse ka Euroopa roheline kokkuleppe ning Euroopa tööstus- ja digistrateegiaga seotud uusi poliitilisi prioriteete. Muudetud regionaalabi suunised jõustusid 1. jaanuaril 2022.

Avaldati hinnang põllumajanduse grupierandi määruse ja suuniste kohta

Komisjon avaldas 2021. aasta mais hinnangu põllumajanduse grupierandi määruse ning põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades antava riigiabi suuniste kohta⁴⁵. Hindamisel jõuti järeldusele, et üldiselt on need eeskirjad eesmärgipärased ja vastavad asjaomaste sektorite vajadustele⁴⁶. Siiski tehti mõned sihipärased muudatused, sealhulgas täpsustati mõnda kontseptsiooni ning eeskirju ühtlustati, lihtsustati ja kooskõlastati ühise põllumajanduspoliitika reformiga;⁴⁷ lisaks tehti kohandusi, et kajastada ELi praeguseid prioriteete, eelkõige Euroopa rohelist kokkulepet⁴⁸. Järgmine etapp on mõjuhindang, milles uuritakse hindamise käigus leitud probleeme. Komisjon eeldab, et muudetud eeskirjad võetakse vastu 31. detsembriks 2022, kui praegused aeguvad.

⁴² Komisjoni teatis liikmesriikidele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta lühiajalise ekspordikrediidikindlustuse suhtes, ELT C 497, 10.12. 2021, lk 5–13.

⁴³ Regionaalabi suunised aastateks 2014–2020, ELT C 209, 23.7.2013, lk 1.

⁴⁴ Komisjoni teatis „Regionaalabi suunised“, ELT C 153, 29.4.2021, lk 1–46.

⁴⁵ Eelnevalt pikendati nende eeskirjade kehtivust 31. detsembrini 2022. Vt komisjoni teatis, millega muudetakse Euroopa Liidu suuniseid (riigiabi kohta põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades aastateks 2014–2020) seoses nende kohaldamisajaga ja kohandatakse neid ajutiselt, et võtta arvesse COVID-19 pandeemia mõju (EMPs kohaldatav tekst), ELT C 424, 8.12.2020, lk 30–31.

⁴⁶ Hinnati seda, kuidas praegused eeskirjad on täitnud oma peamisi eesmärke: viia põllumajandus- ja metsandussektoris miinimumini konkurentsi- ja kaubandusmoonutused; tagada põllumajandusliku riigiabi eeskirjade kooskõla ühise põllumajanduspoliitikaga, eelkõige ühise põllumajanduspoliitika maaelu arengu eesmärkidega, ning lihtsustada menetlusi ja vähendada halduskulusid. Vt https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2089-Pollumajandusliku-riigiabi-suuniste-labivaatamine_et.

⁴⁷ Vt https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/new-cap-2023-27_en.

⁴⁸ Vt https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_et.

2.4. Konkurentsi peadirektoraadi kohandamine praeguste ja tulevaste vajadustega jõustamise valdkonnas

Digipööre

Komisjon peab digipööret oma praeguse ametiaja suureks poliitiliseks prioriteediks (digiajastule vastav Euroopa) mitte üksnes turgudel muutuste esilekutsumiseks, vaid ka avaliku sektori ajakohastamise võimaldamiseks. Konkurentsi peadirektoraat töötas 2021. aastal välja ja kiitis heaks tervikliku komisjonisese digistrateegia, mis tõhustab konkurentsi peadirektoraadi uurimisprotsesse ja muud tegevust. Lisaks tugevdab digistrateegia ELi konkurentsiõiguse jõustamist, sest investeeritakse tiptasemel digilahendustesse ja ajakohastatakse konkurentsi peadirektoraadi juhtumihaldussüsteeme, nimelt luuakse riigiabi ja dokumendihalduse süsteem CASE@EC. Digistrateegia on kindlalt ühendatud Euroopa Komisjoni üldise digistrateegiaga, mis muudab komisjoni digitaalselt võimekaks, kasutajakeskseks ja andmepõhiseks organisatsiooniks.

Konkurentsi peadirektoraat töötab välja ja parendab digilahendusi, millega toetatakse väliste sidusrühmade, näiteks liikmesriikide konkurentsiasutuste, ühtsel turul tegutsevate ettevõtjate, õigusfirmade ja kodanike koostööt. Sellega seoses lõi konkurentsi peadirektoraat 2021. aastal kolm uut digilahendust: riigiabi aruannete edastamise interaktiivne vahend (SARI2), eConfidentiality ja eRFI. Konkurentsi peadirektoraat algatas ka projekti EUROPA veebisaidil avaldatud juhtumiteabe ümberkujundamiseks eesmärgiga pääseda paremini juurde konkurentsipoliitikat puudutavatele avalikele andmetele (sealhulgas riigiabi-, konkurentsi- ja ühinemisjuhtumid ja -otsused) ning neid otsida ja eksportida. Arvestades konkurentsi peadirektoraadi hallatava teabe tundlikkust ja konfidentsiaalsust, on koostatud uute ja olemasolevate digilahenduste IT-turvalisuse kavad või neid ajakohastatud. Küberturvalisuse ja -vastupidavusvõime suurendamiseks rakendatakse vajalikke ohutus- ja seiremeetmeid.

Konkurentsi peadirektoraat jätkas 2021. aastal investeerimist äriteabe, täiustatud andmete ja masinõppe teenustesse ning uurimisi toetavatesse lahendustesse. Luure- ja uurimisanalüüside ning IT-ekspertiisi pakkumiseks on ette nähtud spetsiaalne üksus. Lisaks kogub ja analüüsib üksus teavet üldsusele kättesaadavatest allikatest ja kogub uurimise seisukohalt potentsiaalselt olulist teavet uute juhtumite avastamiseks.

Vahendid ja korraldus

Selleks et tulla paremini toime poliitiliste suundumuste muutumisega, korraldas konkurentsi peadirektoraat 2021. aasta novembris ümber olemasoleva organisatsioonilise struktuuri. Üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektidega tegelevate üksuste arvu suurendati ühelt kahele. Loodi digiturgude õigusakti rakkerühm, et toetada digiturgude õigusakti vastuvõtmist ja rakendamist. Lisaks lõi konkurentsi peadirektoraat tugeva üksuse, et ühtlasemalt käsitleda mõju, mida avaldavad riigiabipoliitikale maksualased õigusaktid ja agressiivne maksuplaneerimine.

Ühtse turu programm

2021. aasta aprillis võeti vastu ühtse turu programm⁴⁹. Ühtse turu programmiga, mille eelarve perioodil 2021–2027 on 4,2 miljardit eurot, toetatakse rahaliselt valitsemistava ja ühtse turu toimimise tugevdamist ning programmil on konkurentsipoliitika komponent, s.o konkurentsipoliitikale ette nähtud eelarve. Ühtse turu programmile 2021. aastaks ette nähtud 20,4 miljoni euro suuruse eelarvega toetati ELi konkurentsipoliitika tulemuslikku ja ajakohast jõustamist. Vahendeid kasutati ka ELi ja maailma avalike haldusasutustega toimuva koostöö ja partnerluse ning konkurentsi toetavate meetmete jaoks.

Konkurentsi toetav tegevus

Komisjon osales 2021. aastal mitmel tasandil konkurentsipoliitikat toetavas ja tutvustavas tegevuses, et suurendada ELi konkurentsipoliitika tulemuslikkust, eelkõige juhtiva asepresidendi Vestageri osalemisega üritustel ja pressikonverentsidel. Konkurentsipoliitika kasulikkusest teavitamiseks kasutati pressiteateid, uudiskirju ja sotsiaalmeediat. Korraldati ka eriüritusi rahvusvahelisel tasandil või koos liikmesriikidega. COVID-19 pandeemia tõttu toimus enamik üritustest 2021. aastal virtuaalselt ja/või hübriidformaadis.

3. Konkurentsipoliitika jõustamine aitab kaasa digipöördele ning tugeva ja vastupidava ühtse turu saavutamisele

Oma üldeesmärgis „Digiajastule vastav Euroopa“ nimetas president von der Leyen digivaldkonda ühena komisjoni praeguse ametiaja olulisimatest prioriteetidest. Konkurentsiturudel peavad ettevõtjad edu saavutamiseks olema innovaatilised ja muutuma tõhusamaks⁵⁰. See kehtib nii innovatsioonist kannustatud ja kiiresti arenevate digiturude kui ka seni digitaliseerimata turgude puhul. ELi konkurentsieeskirjade tulemuslik jõustamine ja regulatiivsed reformid on ELi majanduse digipöörde, COVID-19 pandeemiast taastumise ja ühtse turu vastupidavuse tugevdamise jaoks äärmiselt tähtsad.

3.1. Konkurentsieeskirjade jõustamine toetas digipööret ning tugeva ja vastupidava ühtse turu saavutamist

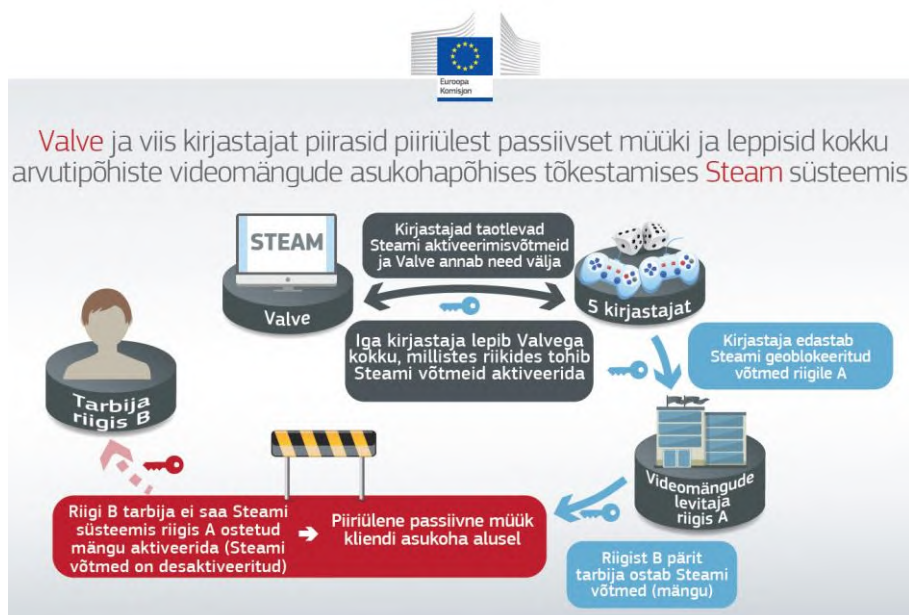
Komisjon jätkas 2021. aastal jõuliselt konkurentsieeskirjade täitmise tagamist, et kõrvaldada ühtselt turult konkurentsipiirangud.

Komisjon trahvis arvutimängude turgudel arvutimänguplatvormi Steam omanikku Valve'i ja viit avaldajat – Bandai Namco, Capcom, Focus Home, Koch Media ja ZeniMax – kokku 7,8 miljoni euroga arvutimängude piiriülese müügi piiramise eest klientide geograafilise

⁴⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/690, millega luuakse siseturu, ettevõtjate, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime, taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna ja Euroopa statistika programm („ühtse turu programm“) ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014 ja (EL) nr 652/2014 (EMPs kohaldatav tekst), ELT L 153, 3.5.2021, lk 1–47. Määrust kohaldatakse tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021.

⁵⁰ Konkurentsi ja innovatsiooni tähtsust rõhutatakse ka komisjoni 10. märtsi 2020. aasta teatises Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „VKEd strateegia kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks“ (COM(2020)) ning komisjoni 25. mai 2021. aasta teatises Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda“ (COM(2021) 350 final).

asukoha alusel EMPs (edaspidi „asukohapõhine tõkestus“)⁵¹. Kokku üle 6 miljoni euro moodustavaid avaldajatele määratud trahve vähendati, sest ettevõtjad tegid komisjoniga koostööd. Valve otsustas koostööst loobuda ja teda karistati üle 1,6 miljoni euro suuruse trahviga.

Komisjon avaldas 2021. aasta aprillis vastuväited Apple'ile, milles leidis esialgu, et Apple moonutas konkurentsi muusika voogedastuse turul, sest kasutas ära oma turgu valitsevat seisundit muusika voogedastuse rakenduste jagamiseks App Store'i kaudu⁵². Komisjon näeb probleemi Apple'i nõudmises, et muusika voogedastuse rakenduste arendajad peavad selleks, et jagada oma rakendusi Apple'i App Store'i kaudu, kasutama Apple'i rakendusesiseste ostude mehhanismi. Komisjon peab muret tekitavaks ka seda, et Apple kohaldab rakenduste arendajatele teatavaid piiranguid, mis ei lase neil teavitada iPhone'i ja iPadi kasutajaid alternatiivsetest odavamatest ostuvõimalustest.

Samuti jätkas komisjon Amazoni võimalike konkurentsivastaste tavade uurimist⁵³. Komisjon on mures, et Amazon moonutab konkurentsi veebipõhistel jaeturgudel, sest kasutab süstemaatiliselt Amazoni kauplemisskohas müüvate sõltumatute müüjate mitteavalikke ettevõtlusandmeid. Selline tava on kasulik Amazoni enda jaemüügitegevusele, sest see konkureerib otse nende kolmandast isikust müüjatega. Eraldiseisvas juhtumis uurib komisjon võimalust, et Amazon kohaldab eeliskohtlemist oma jaepakkumistele, mis kahjustab teisi müüjaid, kes kasutavad Amazoni logistika- ja tarneteenuseid ning kauplemisskohta.

Komisjon algatas 2021. aasta juunis konkurentsieeskirjadega seotud ametliku uurimise, et hinnata, kas Facebook on rikkunud ELi konkurentsieeskirju, kasutades eelkõige reklaamijatel

⁵¹ Juhtumid AT.40413, *Focus Home*; AT.40414, *Koch Media*; AT.40420, *ZeniMax*; AT.40422, *Bandai Namco*; AT.40424, *Capcom*. Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_170.

⁵² Juhtum AT.40437, *Apple – App Store'i tavad (muusika voogedastus)*. Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_2093.

⁵³ Juhtum AT.40462, *Amazon Marketplace*; juhtum AT.40703, *Amazon – ostukast*. Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2077.

kogutud reklaamiandmeid, et konkureerida nendega turgudel, kus tegutseb ka Facebook, näiteks müügikuulutuste alal⁵⁴. Komisjonil on kahtlus, et Facebook kasutab konkurentidelt pärit andmeid Facebooki sotsiaalvõrgustikus reklaamimisel, et anda Facebook Marketplace'ile konkurentsieelis. Konkurentsieeskirjadega seotud ametlikus uurimises hinnatakse ka seda, kas Facebook on ühendanud Facebook Marketplace'i – ettevõtja müügikuulutuste veebiteenuse – oma sotsiaalvõrgustikuga. Komisjon uurib, kas viis, kuidas Facebook Marketplace on ühendatud sotsiaalvõrgustikuga, kujutab endast konkurentsivastast seotust, mis annab ettevõtjale eelise klientideni jõudmisel ja sulgeb konkureerivate müügikuulutuste veebiteenuste juurdepääsu.

Komisjon avas 2021. aasta juunis konkurentsieeskirjadega seotud ametliku uurimise veebireklaamide valdkonnas. Komisjon uurib, kas Google eelistas reklaamitehnoloogia tarneahelas tema enda internetis kuvatava reklaami tehnoloogiat, mis annab eelise YouTube'ile ja kahjustab konkureerivaid reklaamitehnoloogia teenuste osutajaid, reklaamijaid ja veebis avaldajaid⁵⁵. Ametlikus uurimises vaadeldakse ka seda, kas Google moonutab konkurentsi, piirates veebisaitidel ja rakendustes kolmandate isikute juurdepääsu kasutajaandmetele reklaamimise eesmärgil, jättes sellised andmed ainult enda kasutusse. Komisjoni uurimine keskendub kuvatavale reklaamile, mille puhul Google osutab mitut teenust reklaamijatele ja avaldajatele.

2021. aasta novembris toetas Üldkohus⁵⁶ valdavalt komisjoni varasemat otsust juhtumis Google Shopping.

Google'i otsinguteenuse (Google Shopping) juhtum

Komisjon tegi 2017. aasta juunis Google'ile 2,42 miljardi euro suuruse trahvi, sest otsingumootor kuritarvitas oma turgu valitsevat seisundit sellega, et andis ebaseadusliku eelise teisele Google'i tootele, s.o oma hinnavõrdlusteenusele⁵⁷. Google'i Euroopa hinnavõrdlusvahend on toode, mis võimaldab tarbijal võrrelda internetis tooteid ja hindu ning leida interneti jaemüüjate, sealhulgas tootjate veebipoodide, platvormide (nt Amazon ja eBay) ning teiste edasimüüjate pakkumisi. Google'i strateegia oli alates 2008. aastast propageerida oma hinnavõrdlusteenust. Google'i ebaseaduslike tavade tõttu suurenes märkimisväärselt Google'i hinnavõrdlusteenuse külastatavus, samas kui konkureerivate hinnavõrdlusteenuste külastatavus vähenes olulisel määral jäädavalt. Komisjoni otsuse alusel muutis Google oma nn ostukasti, et võimaldada näidata kastis ka teisi hinnavõrdlusteenuseid. 2021. aasta novembris toetas Üldkohus valdavalt komisjoni otsust⁵⁸.

Ravimituru valdkonnas kiitis komisjon pärast Aspeni väidetavalt liiga kõrgete hindade uurimist 2021. aasta veebruaris heaks Aspeni pakutud kohustused⁵⁹. Aspen nõustus vähendama Euroopas (v.a Itaalias) raskekujulise verevähi, sealhulgas müeloomi ja leukeemia ravimiseks hädavajaliku kuue ravimi hinda keskmiselt 73 % võrra. Need hinnavähendused

⁵⁴ Juhtum AT.40684, Facebooki võimendamine. Vt

https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseff/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1.2.3.

⁵⁵ Juhtum AT.40670, Google – Adtech ja andmetega seotud tavad. Vt

https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseff/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1.2.3.

⁵⁶ Kohtuotsus, Üldkohus, 10. november 2021, Google LLC ja Alphabet, Inc. vs. Euroopa Komisjon, T-612/17, EU:T:2021:763.

⁵⁷ Juhtum AT.39740, Google'i otsinguteenus (Google Shopping). Vt https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39740/39740_14996_3.pdf.

⁵⁸ Kohtuotsus, Üldkohus, 10. november 2021, Google LLC ja Alphabet, Inc. vs. Euroopa Komisjon, T-612/17, EU:T:2021:763.

⁵⁹ Juhtum AT.40394, Aspen; komisjoni 10. veebruari 2021. aasta otsus Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 102 ja EMP lepingu artiklis 54 sätestatud menetluse kohta, C(2021) 724 final.

säästavad ELi riikide tervishoiusüsteemile suuri summasid ja tagavad, et kõnealused ravimid jäävad turul kättesaadavaks.

Komisjon avas 2021. aasta märtsis konkurentsieeskirjadega seotud ametliku uurimise, et teha kindlaks, kas Teva on kuritahtlikult blokeerinud oma menuravimiga Copaxone konkureerivate uute ettevõtjate turule sisenemist või seda edasi lükanud, kahjustades patsiente ja tervishoiusüsteeme⁶⁰.

Euroopa Kohus toetas 2021. aasta märtsis komisjoni varasemat otsust kohtuasjas Lundbeck turuletuleku edasilükkamise hüvitamise kokkulepete kohta.

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Lundbeck⁶¹

Lundbecki kohtuasjas kiitis Euroopa Kohus täielikult heaks hoiaku,⁶² mille komisjon võttis patendivaidlustes turuletuleku edasilükkamise hüvitamise kokkulepete suhtes. Turuletuleku edasilükkamise hüvitamise kokkulepete korral pakub ravimitootja geneeriliste ravimite tootjatele väärtuse ülekandmist, et mõjutada neid turuletulekust loobuma või seda edasi lükkama. Lundbeck sõlmis 2002. aastal erinevate geneeriliste ravimite valmistajatega mitu kokkulepet Lundbecki menuka originaalravimi tsitalopraami (antidepressant) geneeriliste variantide kohta. Kõnealused ettevõtjad leppisid Lundbeckiga kokku, et vastutasuks märkimisväärsete rahasummade ja muude stiimulite eest ei tule nad turule. Stiimulite väärtus oli kümneid miljoneid eurosid. Lundbeckis räägiti asutusesiseselt „klubi“ moodustamisest ja geneeriliste ravimite tootjate „suurte rahapatakat“ jagamisest.

Euroopa Kohus toetas komisjoni hinnangut, et sellised turuletuleku edasilükkamise hüvitamise kokkulepped on olemuslikult konkurentsi piiravad, sest väärtuse ülekandmisel ei saanud olla muud põhjendust kui poolte sisuline huvi konkurentsi vältida. Kohus kinnitas ka, et kokkulepete sõlmimise ajal olid Lundbeck ja geneeriliste ravimite tootjad potentsiaalsed konkurendid, sest neil olid tegelikud ja konkreetset võimalused turule tulla ja Lundbeckiga konkureerida. Liiatigi ei olnud neil turule tulekul ületamatuid takistusi.

Komisjon alustas 2020. aastal konkurentsieeskirjadega seotud uurimist tarbijale suunatud esemevõrgu sektoris⁶³ ja avaldas 2021. aasta juunis konsulteerimiseks esialgse aruande⁶⁴. Sektoriuuringus keskenduti häälele reageerivate digiassistentide, nutikoduseadmete ja ihunutikutega seotud toodetele ja teenustele. Lõpparuanne ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokument avaldati 2022. aasta jaanuaris⁶⁵.

Lõpparuanne tarbija esemevõrgu sektoriuuringu kohta

Komisjon avaldas 2022. aasta jaanuaris tarbija esemevõrgu sektoriuuringu järeldused⁶⁶. Sektor kasvab kiiresti ja suureneb nõudlus digiassistentide kui teiste nutiseadmete ja tarbija esemevõrgu teenustega suhtlemise kasutajaliideste järele. Tehti kindlaks mitu võimalikku konkurentsiga seotud küsimust, nagu digiassistentide ainuõiguslikkus ja seosmüük, mis piiravad võimalust kasutada samas nutiseadmes erinevaid digiassistente, vähendavad koostalitlusvõimet ning piiravad kolmandate isikute

⁶⁰ Juhtum AT.40588, *Teva Copaxone*. Vt

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁶¹ Kohtuotsused, Euroopa Kohus, 25. märts 2021, Sun Pharmaceutical Industries ja Ranbaxy (Ühendkuningriik) vs. komisjon, C-586/16 P, EU:C:2021:241; Generics (Ühendkuningriik) vs. komisjon, C-588/16 P, EU:C:2021:242; Lundbeck vs. komisjon, C-591/16 P, EU:C:2021:243; Arrow Group ja Arrow Generics vs. komisjon, C-601/16 P, EU:C:2021:244; Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma vs. komisjon, C-611/16 P, EU:C:2021:245; Merck KGaA vs. komisjon, C-614/16 P, EU:C:2021:246.

⁶² Komisjoni 19. juuni 2013. aasta otsus C(2013) 3803 final Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 ning EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum AT.39226, *Lundbeck*).

⁶³ Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_20_1326.

⁶⁴ Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_21_2884.

⁶⁵ Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_22_402.

⁶⁶ Komisjoni talituste 20. jaanuari 2022. aasta töödokument – komisjoni aruanne nõukogule ja Euroopa Parlamendile: „Lõpparuanne – tarbijale suunatud esemevõrgu sektoriuuring“ (SWD(2022) 10 final).

nutiseadmete ja tarbija esemevõrgu seadmete funktsioone. Standardite kehtestamise keerukus ja patenditud tehnoloogia kompleksus võivad vähendada tarbija esemevõrgu toodete kasvupotentsiaali. Murekohana toodi välja ka kasutajale kättesaadava tehasekonfiguratsiooni piiramine. Muud võimalikud konkurentsi piiravad aspektid olid eelpaigaldamine, vaikeseaded ning nutiseadmetel või digiassistentide puhul tarbija esemevõrgu teenuste silmapaistvasse kohta paigaldamine. Tarbija esemevõrgu sektoriuuringu raames kogutud teavet kasutab komisjon tulevaste täite- ja regulatiivsete meetmete väljatöötamiseks. Samuti kasutatakse seda õiguslikus arutelus digiturgude õigusakti käsitleva komisjoni ettepaneku kohta.

3.2. Ühinemiskontroll toetas digipööret ning tugeva ja vastupidava ühtse turu saavutamist

Ühinemiskontroll tagab, et konsolideerimine toimub viisil, mis säilitab piisava konkurentsiturve ühinemisest mõjutatud turgudel. Ühinemiskontroll takistab selliste turustruktuuride loomist, mille korral ettevõtjatel ja tarbijatel on liiga vähe valikut, vähem innovatsiooni, kehvem kvaliteet või kõrgemad hinnad. Ühinemiskontroll eeldab konsolideerimise positiivse ja negatiivse mõju hindamist.

2021. aastal püsis komisjoni ühinemistegevus väga kõrgel tasemel. Komisjon võttis eri sektorites vastu 396 ühinemisotsust (2020. aastal võttis komisjon vastu 352 ühinemisotsust), millest 309 kiideti heaks lihtsustatud menetluse abil. Komisjon sekkus 14 kavandatud omandamisse, millest 11 tehingut kiideti heaks eeldusel, et need vastavad teatavatele tingimustele. Pooled loobusid kolmest teavitatud tehingust, mis võeti II etapis tagasi.

Komisjon kiitis 2021. aasta märtsis pärast põhjalikku uurimist tingimuslikult heaks ettevõtte Eaton Hydraulics omandamise Danfossi poolt⁶⁷. Ettevõtte tarnib põllumajanduses, tööstuses ja ehitustööstuses kasutatavate masinate hüdraulikakomponente. Kohustustega käsitleti komisjoni tuvastatud konkurentsiprobleeme ja tagati, et tootmisahela järgmise etapi masinatootjad saavad jätkuvalt kasutada konkurentsivõimelisi hindu ja laia valikut uuenduslikke komponente oma toodetes.

Komisjon kiitis 2021. aasta märtsis pärast põhjalikku uurimist ja teatavatel tingimustel heaks GrandVisioni omandamise EssilorLuxottica poolt⁶⁸. Ettevõtte tegutseb optikatoodete turgudel (päikesepriidid, läätsed ja raamid) ning selliste toodete jaemüügiga. Sekkumisega tagas komisjon, et jaemüügi tasandil säilib vilgas konkurents, millest saavad kasu Belgia, Itaalia ja Madalmaade kliendid.

2021. aasta aprillis otsustasid Air Canada ja Transat kavandatud ühinemise lepingu tühistada⁶⁹. Enne seda uuris komisjon põhjalikult 2020. aasta aprillis teatatud kavandatud omandamist, keskendudes EMP ja Kanada vaheliste reisijate lennutranspordi teenuste valdkonnas poolte kattuvale tegevusele. Komisjoni esialgne järeldus oli, et kavandatav tehing tekitaks konkurentsiprobleeme paljudel Atlandi-ülestel liinidel ning turutesti tulemuste põhjal tundusid poolte pakutud parandusmeetmed ebapiisavad.

⁶⁷ Juhtum M.9820, *Danfoss / Eaton Hydraulics*.

⁶⁸ Juhtum M.9569, *EssilorLuxottica / GrandVision*.

⁶⁹ Juhtum M.9489, *Air Canada / Transat*.

2021. aasta detsembris otsustasid International Consolidated Airlines Group (IAG) ja Air Europa oma kavandatud ühinemislepingu tagasi võtta⁷⁰. Enne tagasivõtmist uuris komisjon põhjalikult Air Europa kavandatavat omandamist IAG poolt, millel on valitsev mõju Iberia, British Airwaysi ja mitme teise lennuettevõtja üle⁷¹. Komisjon tundis muret, et kavandatav tehing võib märkimisväärselt vähendada konkurentsi seoses 70 lähte- ja sihtlinna paariga Hispaanias ja Hispaaniasse/Hispaaniast, kus mõlemad lennuettevõtjad pakuvad otselende.

Komisjon jätkas 2021. aastal ettevõtte Hyundai Heavy Industries Holding poolt ettevõtte Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering kavandatava omandamise põhjalikku uurimist. Komisjon keelas 2022. aasta jaanuaris ühinemise, sest sellega oleks ühinenud ettevõtte saavutanud turgu valitseva seisundi ja oleks vähenenud ka konkurents maailma suurte veeldatud maagaasi tankerite ehitamise turul. Veeldatud maagaas aitab mitmekesistada ELi energiaallikaid ja suurendab energiajulgeolekut.

3.3. Riigiabi kontroll toetas digipööret ja ühtse turu vastupanuvõimet

Väga suure digitaalse kiiruse, läbilaskevõime ja kvaliteediga seotud vajadustele vastav lairibataristu on äärmiselt oluline, et täita nii ELi 2025. aasta gigabitiühiskonna teatises⁷² ja digistrateegias⁷³ ette nähtud ELi 2025. aasta ühenduvuseesmärgid kui ka 2030. aasta digikompassis⁷⁴ ette nähtud ELi 2030. aasta ühenduvuseesmärgid. Riigiabiga toetatakse kõrgjõudlusega lairibavõrkude kasutuselevõtmist ELis, kõrvaldades turutõrkeid, st suunates abi olukordadele ja piirkondadele, kus ettevõtjatel puudub stiimul pakkuda lairibaühenduse piisavat kättesaadavust.

Peale projektide, millega toetatakse püsivõrgu lairibateenuste kasutuselevõttu ja käibeelaskmist, kiitis komisjon 2021. aastal heaks mitu mobiilsete lairibateenuste kasutuselevõtu projekti, sealhulgas 2021. aasta mais Saksamaa 2,1 miljardi euro suuruse abikava⁷⁵ ja 2021. aasta detsembris Hispaania kava, millega toetatakse passiivse taristu kasutuselevõttu mobiilsideteenuste osutamiseks piirkondades, kus puudub 4G mobiilside leviala⁷⁶.

Komisjon leidis 2021. aasta juunis, et maapealse televisiooni operaatoritele antud abi maapealse televisioonivõrgu laiendamiseks Hispaania kaugematesse piirkondadesse on vastuolus ELi riigiabi eeskirjadega. Pärast komisjoni 2013. aasta otsuse tühistamist (mis puudutas kõiki piirkondi peale Castilla-La Mancha), kinnitas komisjon, et aastatel 2005–2008 said maapealsete platvormide operaatorid konkurentide ees siseturuga kokkusobimatu valikulise eelise. Euroopa Kohus kinnitas 2018. aasta septembris komisjoni otsust Castilla-La Mancha kohta⁷⁷. Hispaania nõudis tagasi vaid osa abist, mistõttu komisjon algatas menetluse

⁷⁰ Juhtum M.9637, *IAG / Air Europa*, ELT C 519, 22.12.2021, lk 2.

⁷¹ Juhtum M.9637, *IAG / Air Europa*.

⁷² Komisjoni 14. septembri 2016. aasta teatis „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“ (COM(2016) 587 final).

⁷³ Komisjoni 19. veebruari 2020. aasta teatis „Euroopa digitaalvõrgu kujundamine“. Vt

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf

⁷⁴ Komisjoni 9. märtsi 2021. aasta teatis „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil“ (COM(2021) 118 final).

⁷⁵ Juhtum SA.59574, *Saksamaa – kõrgjõudlusega mobiilsidetaristu kasutuselevõtt Saksamaal* – DE, ELT C 410, 8.11.2021, lk 1.

⁷⁶ Juhtum SA.64394 RRF, *Hispaania – mobiilsideteenuste passiivse taristu riiklik abikava*.

⁷⁷ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 20. september 2018, Hispaania Kuningriik vs. Euroopa Komisjon, C-114/17, EU:C:2018:309.

Euroopa Kohtus. Kohus otsustas 2021. aasta aprillis, et Hispaania ei olnud abi tagasi nõudnud (C-704/19)⁷⁸. Abi tagasinõudmise protsess on pooleli.

4. Konkurentsipoliitika jõustamine aitab kaasa rohepöördele

ELi konkurentsipoliitika annab hea võimaluse panustada ELi keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse, sealhulgas majanduse CO₂ heite vähendamisse ja transpordisektori saastavatel fossiilkütustelt alternatiivsetele kütustele üleminekusse kooskõlas komisjoni liikuvuspoliitikaga. Konkurentsidiiguse jõustamine aitab kaasa Euroopa rohelise kokkuleppe täitmisele,⁷⁹ hoides turud tõhusad, õiglased ja uuenduslikud. Tulemuslik jõustamine riigiabi vahendi raames on väga tähtis, et vältida konkurentsimoonutusi ühtsel turul.

Konkurentsi peadirektoraat korraldas 2021. aasta veebruaris sidusrühmade konverentsi, et arutada, kuidas konkurentsieeskirjade poliitika, ühinemispoliitika ja riigiabipoliitika saaksid kõige paremini koos toimida keskkonna- ja kliimapolitikaga. Järeelmeetmena avaldas konkurentsi peadirektoraat 2021. aasta septembris konkurentsipoliitika lühikokkuvõtte selle kohta, kuidas konkurentsipoliitika saab toetada ja toetab rohelise kokkuleppe eesmärke⁸⁰.

4.1. Riigiabi kontroll aitab kaasa rohepöördele

Komisjon kiitis 2021. aastal heaks mitu riigiabimeedet, mille eesmärk on toetada ELi rohepööret. Nimelt kiitis komisjon heaks 18 taastuenergiat ja 7 keskkonnahoidlikku liikuvust toetavat meetet.

Komisjon võttis 2021. aasta jaanuaris vastu otsuse, millega kiideti heaks teine akudega seotud üleeuroopalist huvi pakkuv tähtis projekt⁸¹. Projektiga „European Battery Innovation“ toetatakse teadusuuringuid ja innovatsiooni akude väärtusahelas. 12 liikmesriiki annavad tulevastel aastatel kuni 2,9 miljardi euro ulatuses rahalisi vahendeid. Eelduste kohaselt kaasatakse tänu avaliku sektori rahastamisele veel 9 miljardit eurot erasektori investeeringuid. Projekt toetab esimest akude väärtusahelaga seotud üleeuroopalist huvi pakkuvat tähtsat projekti, mis kiideti heaks 2019. aasta detsembris⁸². Projekt on kooskõlas komisjoni poliitikaga minna fossiilkütuste kasutamisel üle alternatiivkütuste tehnoloogiatele, viia ELi majanduses Euroopa rohelise kokkuleppe ja digistrateegia alusel ellu rohe- ja digipööre⁸³ ning muuta ELi majandus vastupidavamaks.

⁷⁸ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. aprill 2021, Euroopa Komisjon vs. Hispaania Kuningriik, C-704/19, EU:C:2021:342.

⁷⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

⁸⁰ https://ec.europa.eu/competition-policy/index/news/competition-policy-brief-12021-policy-support-europes-green-ambition-2021-09-10_en.

⁸¹ „Riigiabi: komisjon kiidab heaks 2,9 miljardi euro suuruse avaliku sektori toetuse, mida 12 liikmesriiki annavad teisele üleeuroopalisele teadus- ja innovatsiooniprojektile, mis käsitleb kogu akude väärtusahelat“, komisjoni 26. jaanuari 2021. aasta pressiteade. Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/IP_21_226. Otsuse mittekonfidentsiaalne versioon tehakse konkurentsipoliitika veebisaidil riigiabi registris kättesaadavaks järgmiste juhtuminumbrite all: SA.55855 (Austria), SA.55840 (Belgia), SA.55896 (Hispaania), SA.55844 (Horvaatia), SA.55813 (Itaalia), SA.56665 (Kreeka), SA.55859 (Poola), SA.55858 (Prantsusmaa), SA.55854 (Rootsi), SA.55831 (Saksamaa), SA.55819 (Slovakkia) ja SA.55846 (Soome). Vt https://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/.

⁸² Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_6705.

⁸³ Komisjoni 19. veebruari 2020. aasta teatis „Euroopa digitaalleviku kujundamine“. Vt https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf.

Komisjon kiitis 2021. aasta veebruaris heaks Rumeenia plaani toetada Bukaresti kaugküttesüsteemi ajakohastamist⁸⁴. ELi struktuurifondidest rahastatav 254 miljoni euro suurune abimeede aitab Rumeenial täita energiatõhususe eesmäärke ning vähendada kasvuhoonegaase ja muid saasteaineid, moonutamata põhjendamatult konkurentsi.

Komisjon kiitis 2021. aasta aprillis heaks Saksamaa taastuvatest energiaallikatest ja kaevandusgaasist elektri tootmise toetamise kava pikendamise ja muutmise ning tasude vähendamise, et rahastada taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia toetust. Tasude vähendamine on võimalik energiamahukate ettevõtjate ja sadamas kai ääres olevate laevade kaldalt tuleva elektriga varustajate jaoks.

Komisjon kiitis 2021. aasta mais heaks Taani abikava taastuvatest allikatest elektritootmise toetamiseks. Meede aitab Taanil täita taastuenergia eesmäärke, moonutamata põhjendamatult konkurentsi, ning aitab täita Euroopa eesmärgi saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus⁸⁵.

Komisjon kiitis 2021. aasta juunis heaks Saksamaa kehtiva kava pikendamise ja muutmise, et toetada elektritootmist uutes, ajakohastatud ja moderniseeritud ülitõhusates koostootmisjaamades. Heakskiidetud kavaga toetatakse energiatõhusust ja aidatakse vähendada CO₂-heidet⁸⁶.

Komisjon kiitis 2021. aasta juulis heaks 30,5 miljardi euro suuruse Prantsusmaa kava, millega toetatakse maismaal asuvate päikese-, tuule- ja hüdroelektrijaamade käitajaid. Meede aitab Prantsusmaal täita taastuenergia eesmäärke, moonutamata põhjendamatult konkurentsi, ning aitab täita Euroopa eesmärgi saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus⁸⁷.

Lisaks kiitis komisjon 2021. aasta detsembris heaks 900 miljoni euro suuruse Saksamaa kava, millega toetatakse investeringuid ELi-välistes riikides saastevaba vesiniku tootmisse, mis seejärel ELi imporditakse ja siin müüakse⁸⁸. Kava „H2Global“ eesmärk on rahuldada lähiaastatel eeldatavasti suurenev ELi nõudlus saastevaba vesiniku järele, toetades kasutamata taastuvate ressursside potentsiaali arendamist väljaspool ELi. Lisaks toetatakse kavaga „H2Global“ projekte, mis vähendavad märgatavalt kasvuhoonegaaside heitkoguseid kooskõlas Euroopa rohelises kokkuleppes sätestatud keskkonna- ja kliimaeesmärkidega.

4.2. Konkurentsieeskirjade jõustamine ja ühinemiskontroll toetasid rohepöoret

2021. aasta juulis leidis komisjon, et autotootjad Daimler, BMW ja Volkswagen Group (Volkswagen, Audi ja Porsche) on rikkunud ELi konkurentsieeskirju, tehes koostööd diiselaudode lämmastikoksiidide heite vähendamise tehnoloogia arendamisel⁸⁹. Komisjon määras 875,2 miljoni euro suuruse trahvi pärast seda, kui kõik pooled olid nõustunud juhtumi lahendamiseks kartellikokkuleppe menetluses. Äriühingut Daimler ei trahvitud, sest tema

⁸⁴ Juhtum SA.57425, *Rumeenia – Bukaresti omavalitsuse kaugküttevõrgu ajakohastamise toetusmeede*, ELT C 177, 7. mai 2021, lk 1.

⁸⁵ Juhtum SA.56831, *Taani – mitut tehnoloogiat hõlmavad taastuvate energiaallikate hanked aastatel 2021–2024*, ELT C 214, 4.6.2021, lk 1.

⁸⁶ Juhtum SA.56826, *Saksamaa – koostootmist toetav 2020. aasta reform*, ELT C 306, 30.7.2021, lk 1.

⁸⁷ Juhtum SA.50272, *Prantsusmaa – Appels d'offres pour les renouvelables 2021–2026*, ELT C 450, 5.11.2021, lk 1.

⁸⁸ Juhtum SA.62619, *Saksamaa – „H2Global“*. Selle otsuse avalik versioon ei ole veel kättesaadav. Vt https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁸⁹ Juhtum AT.40178, *Autode heitgaasid*, vt https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases1/202146/AT_40178_8022289_3048_5.pdf.

paljastas komisjonile kartelli olemasolu. Autotootjad olid kokku leppinud diiselaudode kahjulike heitkoguste piiramiseks ühiselt välja töötatud tehnoloogia täieliku potentsiaali kasutamisest hoidumises, andes üksteisele märku, et ei konkureeri ELi autode heitgaasinormide ületamises.

Komisjon trahvis 2021. aasta aprillis raudtee-ettevõtjaid Österreichische Bundesbahnen (ÖBB), Deutsche Bahn (DB) ja Société Nationale des Chemins de fer belges / Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (SNCB) kokku 48 miljoni euroga selle eest, et nad osalesid klientide jagamise kartellis⁹⁰. Rikkumine puudutas veose jagamise mudeli alusel ÖBB, DB ja SNCB poolt marsruutrongidega osutatavaid piiriüleseid raudteekaubaveoteenuseid ELis⁹¹. Komisjoni uurimisest selgus, et kolm raudtee-ettevõtjat kooskõlastasid oma tegevust, vahetades salajast teavet klientide konkurentsivõimeliste pakkumiste päringute kohta ja esitades üksteisele fiktiivseid pakkumisi oma äri kaitsmiseks.

Komisjon võttis 2021. aasta septembris vastu Kreeka pakutud õiguslikult siduvad meetmed, et võimaldada ettevõtja Public Power Corporation (PPC) konkurentidel osta pikema aja jooksul rohkem elektrit⁹². Kreeka esitas need meetmed, et kõrvaldada moonutus, mille põhjustas PPC ainujuurdepääs pruunsöepõhisele elektritootmisele, mis tekitas komisjoni ja ELi kohtute hinnangul Kreeka elektriturgudel ebavõrdseid võimalusi. Kavandatud parandusmeetmed kaotavad kehtivuse siis, kui olemasolevad pruunsöetehased lõpetavad kaubandusliku tegevuse, või hiljemalt 31. detsembril 2024⁹³.

Komisjon määras 2021. aasta detsembris ettevõtjale Abengoa S.A. ja selle tütarettevõtjale Abengoa Bionergía S.A.⁹⁴ 20 miljoni euro suuruse trahvi osalemise eest kartellis, mis oli seotud Euroopa etanooliturul hulgimüügihinna kujundamise mehhanismiga. Biokütused võivad aidata toetada puhtamat transporti ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist ning seetõttu on need rohepöördes tähtsad.

Komisjon kiitis ühinemiskontrolli valdkonnas 2021. aasta detsembris tingimuslikult heaks Suezi omandamise Veolia poolt⁹⁵. Veolia ja Suez tegutsevad veepuhastus- ja jäätmekäitlussektoris. Need kaks ettevõtjat osutavad paljusid teenuseid munitsipaal- ja tööstusklientidele. Komisjoni uurimises selgus, et tehing tooks kaasa märkimisväärse horisontaalse kattumise mitmel Prantsusmaa ja EMP turul. Nende kattumistega võib kaduda konkurentsisure, mida Suez Veoliale avaldab. Seetõttu väheneks klientidele osutatavate teenuste valik, mis piirduks sageli vaid ühinenud ettevõtte pakutavaga, ilma et neil oleks tegelikku läbirääkimisjõudu.

⁹⁰ Juhtum AT.40330, *Raudteelast*. Vt https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁹¹ Kaubajagamise mudeli kui rahvusvahelises raudteeõiguses ette nähtud lepingumudeli alusel pakuvad piiriüleseid raudteeteenuseid osutavad raudtee-ettevõtjad klientidele tühe mitmepoolse lepingu alusel nõutava teenuse eest ühtse üldhinna.

⁹² Juhtum AT.38700, *Kreeka pruunsöe- ja elektriturud*. Vt

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁹³ Kreeka võttis 2018. aastal eurorühma ees samad kohustused; see oli tingimus, et vabastada Euroopa stabiilsusmehhanismi raames Kreekale finantsabi andmiseks täiendavad vahendid.

⁹⁴ Juhtum AT.40054, *Etanooli võrdlushind*. Vt https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40054.

⁹⁵ Juhtum M.9969, *Veolia / Suez*. Vt https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

5. Konkurentsipoliitika aitab luua inimeste hüvanguks toimivat majandust

Sotsiaalne turumajandus on ELi üks alustalasid, mis tugineb ELi konkurentsipoliitikale. Konkurentsi peadirektoraat toetas 2021. aastal seda peamist eesmärki, tagades konkurentsieeskirjade täitmise ja kaitstes konkurentsi ausatel ja võrdsetel tingimustel. Digitaalset mõõdet võeti arvesse näiteks taaste- ja vastupidavusraha, kapitaliturgude liidu ja pangandusliidu elluviimisel ning tulemusliku maksustamise tagamisel⁹⁶.

5.1. Vastupidavad Euroopa finantsteenused

Konkurentsieeskirjade jõustamine finantsteenuste valdkonnas

ELi konkurentsipoliitika aitab tagada, et kogu finantsteenuste sektoris toimub konkurents ausatel ja võrdsetel tingimustel. Komisjon keskendus 2021. aastal tugevalt kartellivastaste eeskirjade jõustamisele finantsteenuste sektoris, määrates 16 erinevale finantsasutusele kokku 740 miljoni euro väärtuses trahve.

Komisjon võttis 2021. aasta aprillis⁹⁷ vastu otsuse Bank of America Merrill Lynchi, Crédit Agricole'i, Credit Suisse'i ja Deutsche Banki vastu, sest nad osalesid kartellis, mis on seotud USA dollarites emiteeritud riigiüleste emitentide võlakirjade, riigivõlakirjade ja agentuurivõlakirjadega (USA dollarites emiteeritud SSA võlakirjad). Neli investeerimispanka tegid koostööd kauplejate rühma kaudu, kes vahetasid tundlikku äriteavet. Kartellis osalejad suhtlesid mitme- või kahepoolsetes jututubades, kasutades Bloombergi terminale.

Komisjon karistas 2021. aasta mais veel üht võlakirjadega kauplemise kartelli, määrates trahvid kogusummas 371 miljonit eurot. Komisjon järeldas, et Bank of America, Natixis, Nomura, RBS (praegu NatWest), UBS, UniCredit ja WestLB (praegu Portigon) rikkusid ELi konkurentsieeskirju. Nende ettevõtjate palgatud kauplejate rühm osales kartellis Euroopa riigivõlakirjade esmasel ja järelturul⁹⁸.

Komisjon karistas 2021. aasta detsembris välisvaluutaga kauplemise hetketurul ka kolmandat kartelli⁹⁹. Komisjon määras ettevõtjatele Barclays, RBS HSBC ja Credit Suisse kokku 344 miljoni euro suuruse trahvi (lisaks 1,7 miljardile eurole, millega neid ettevõtjaid juba kahes varasemas valuutaturu juhtumis trahviti).

Komisjon esitas 2021. aasta juunis Iiri kindlustusandjate ühendusele Insurance Ireland vastuväited. Komisjon oli esialgsel seisukohal, et Insurance Ireland rikkus ELi konkurentsieeskirju, piirates konkurentsi Iiri mootorsõidukikindlustuse turul¹⁰⁰.

Riigiabi eeskirjade jõustamine finantsteenuste valdkonnas

Komisjon andis loa mitme olemasoleva riigiabikava pikendamiseks, mis võimaldab liikmesriikidel jätkata finantssektori vastupidavuse tugevdamist, ilma et tuleks anda

⁹⁶ Komisjoni teatis „Maksudest kõrvalehoidmise ning maksustamise lihtsustamise tegevuskava (II kv 2020)“, mis on esitatud komisjoni 27. mai 2020. aasta teatise „2020. aasta kohandatud tööprogramm“ (COM(2020) 440 final) 1. ja 2. lisas.

⁹⁷ Juhtum AT.40346 – Riigi- ja agentuurivõlakirjad, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_2004.

⁹⁸ Juhtum AT.40324, Euroopa riigivõlakirjad. Vt https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases1/202142/AT_40324_7971056_3662_3.pdf.

⁹⁹ Juhtum AT.40135, FOREX https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_AT_40135.

¹⁰⁰ Juhtum AT.40511, Insurance Ireland: kindlustusnõuete andmebaas ja juurdepääsutingimused. Vt https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

üksikutele finantsasutustele veel riigiabi. Lisaks andis komisjon loa pikendada kavu Poolas,¹⁰¹ Iirimaal¹⁰² ja Taanis¹⁰³ asuvate raskustes olevate pankade restruktureerimiseks või tegevuse nõuetekohaseks lõpetamiseks. Lisaks käsitles komisjon Kreeka pankade võimalikku likviidsuspuudujääki¹⁰⁴. Samuti andis komisjon loa turutingimustele vastavate tagatisskeemide pikendamiseks viivislaenude väärtpaberistamiseks Kreekas (Hercules¹⁰⁵) ja Itaalias (GACS¹⁰⁶). Need tagatisskeemid aitavad pankadel korrastada oma bilanssi ilma abi andmata või konkurentsi moonutamata.

Küprose¹⁰⁷ ja Kreeka¹⁰⁸ puhul andis komisjon loa anda kaudset riigiabi mitmele finantsasutusele. Riigiabikavad on peamiselt ette nähtud sotsiaalse toetuse andmiseks haavatavatele leibkondadele, kellel on oht kaotada oma kodu. Lisaks andis komisjon liikmesriikidele loa toetada hiljuti asutatud VKEsid ja iduettevõtjaid, keda sageli takistab piiratud juurdepääs rahastamisele. Selleks kiitis komisjon heaks Prantsusmaal kehtiva riskifinantseerimiskava muutmise¹⁰⁹.

5.2. Maksualane riigiabi ja valikulised maksusoodustused

Komisjon kiitis 2021. aastal heaks mitu riigiabikava, millega lükatakse edasi maksude maksmist, et leevendada COVID-19 pandeemia majanduslikku mõju. Komisjon kiitis 2021. aasta jaanuaris riigiabimeetmete ajutise raamistiku alusel heaks Leedu 156 miljoni euro suuruse abikava COVID-19 pandeemiast negatiivselt mõjutatud ettevõtjate jaoks¹¹⁰. Riiklik toetus hõlmab maksude ajatamist ja maksudega seotud likviidsusmeetmeid (näiteks maksuvõlgade tasumine osamaksetena, intressivabad võlaperioodid ja maksuvõlgade sissenõudmise peatamine).

Komisjon otsustas 2021. aasta märtsis pöörduda Ühendkuningriigi vastu Euroopa Kohtusse, sest riik ei nõudnud täielikult tagasi kuni 100 miljoni euro suurust ebaseaduslikku riigiabi. Ebaseaduslik riigiabi anti Gibraltaril aastatel 2011–2013 passiivsete intresside ja litsentsitasude maksuvabastuse kujul¹¹¹. Komisjon tunnistas 2018. aastal selle äriühingu tulumaksust vabastamise korra ebaseaduslikuks ja riigiabi eeskirjadega kokkusobimatuks ning enam kui kaks aastat pärast komisjoni otsust olid Gibraltaril ametiasutused tagasi nõudnud vähem kui 20 % kogu ebaseaduslikust abist¹¹². Tagastamata abisummad ja sissenõutav intress

¹⁰¹ Juhtum SA.63002, *Poola – krediitühistute nõuetekohase lõpetamise kava üheteistkümnnes pikendamine*, ELT C 285, 16.7.2021, lk 1; juhtum SA.64522, *Poola – ühistupankade ja väikeste kommertsbankade kriisilahenduskava kuues pikendamine*, ELT C 487, 3.12.2021, lk 1.

¹⁰² Juhtum SA.62303, *Krediitühistute restruktureerimis- ja stabiliseerimiskava 13. pikendamine*, ELT C 240, 18.6.2021, lk 1; juhtum SA.100030, *Iirimaa – krediitühistute sektori restruktureerimis- ja stabiliseerimiskava 14. pikendamine*, ELT C 487, 3.12.2021, lk 1, ning juhtum SA.62649, *Iirimaa – krediitühistute kriisilahenduskava (2020–2021) 17. pikendamine*, ELT C 240, 18.6.2021, lk 1.

¹⁰³ Juhtum SA.58478, *Taani – väikepankade lõpetamiskava kolmas pikendamine*, ELT C 60, 19.2.2021, lk 1.

¹⁰⁴ Juhtum SA.59030, *Kreeka – pankade likviidsusgarantiiskeemi pikendamine*, ELT C 144, 23.4.2021, lk 1.

¹⁰⁵ Juhtum SA.62242, *Kreeka – kava „Hercules“ pikendamine*, ELT C 214, 4.6.2021, lk 1.

¹⁰⁶ Juhtum SA.62880, *Itaalia – Itaalia viivislaenude väärtpaberistamise tagatisskeemi neljas pikendamine*, ELT C 295, 23.7.2021, lk 1.

¹⁰⁷ Juhtum SA.63005, *Küpros – Küprosele valitsuse eluasemekavade alusel antud laenude haldamise skeem (OIKIA skeem)*, ELT C 366, 10.9.2021, lk 1.

¹⁰⁸ Juhtum SA.100197, *Kreeka – SA.58555 „Ajutise esmase elukoha kaitse kava“ pikendamine*. Otsuse ametlikku versiooni ei ole veel avaldatud. Otsuse ametlikku versiooni ei ole veel avaldatud. Vt

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

¹⁰⁹ Juhtum SA.59985, *Prantsusmaa – Modification de la décision Aide d'État SA. 55869 (2019/N): Dispositif IR-PME pour les investissements dans les FCPI et FIP*, ELT C 195, 21.5.2021, lk 1.

¹¹⁰ Juhtum SA.60632, *Leedu – COVID-19 – maksude tasumise edasilükkamine*, ELT C 41, 5.2.2021, lk 1.

¹¹¹ Komisjoni 19. detsembri 2018. aasta otsus (EL) 2019/700 riigiabi SA.34914 (2013/C) kohta, mida Ühendkuningriik on rakendanud seoses äriühingu tulumaksu korruga Gibraltaril, C/2018/7848, ELT L 119, 7.5.2019, lk 151–20.

¹¹² See juhtum on seotud asjaoludega, mis leidsid aset enne Ühendkuningriigi väljaastumist Euroopa Liidust.

maksti 2021. aasta maist kuni 2021. aasta juulini tinghoidukontodel täielikult tagasi, mistõttu tunnistas komisjon kehtetuks oma varasema otsuse algatada Ühendkuningriigi suhtes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 alusel menetlus.

5.3. Konkurentsipoliitika leevendas jätkuvalt COVID-19 pandeemia majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi

Komisjon kasutas täielikult riigiabi eeskirjade paindlikkust erandlike asjaolude korral, et kohandada riigiabi meetmete ajutist raamistikku. Muudatus tagas liikmesriikidele kohandatud vahendid COVID-19 pandeemia ajal majanduse toetamiseks. Alates muudatuse esmakordsest vastuvõtmisest 2020. aasta märtsis kohandas komisjon eeskirju vastavalt liikmesriikide ja ettevõtjate muutuvatele vajadustele. 2021. aasta jaanuaris ja novembris võeti vastu kaks täiendavat muudatust¹¹³. Kuuenda muudatusega nähakse ette sammud kriisimeetmete järkjärguliseks lõpetamiseks, vältides samal ajal äkilisi tagajärgi ja piirates liikmesriikide suuremate majanduslike erinevuste ohtu.

ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti b ja ajutise raamistiku kohased riigiabiotsused

Komisjon jätkas abimeetmete hindamist ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktide b ja c ning riigiabimeetmete ajutise raamistiku alusel. Riigiabimeetmete ajutises raamistikus, mille kehtivuse tähtaeg oli algselt 31. detsember 2020, nähakse ette mitu abimeedet, mida komisjon peab ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktide b ja c alusel siseturuga kokkusobivaks, näiteks piiratud abisumma, valikulised maksusoodustused ja riigitagatise laenudele. Komisjon oli 2021. aasta lõpuks teinud kõigis liikmesriikides üle 1 180 otsuse, sealhulgas riigiabimeetmete ajutise raamistiku alusel.

Näiteks kiitis komisjon 2021. aastal ajutises raamistikus heaks 800 miljoni euro suuruse Kreeka kava COVID-19 pandeemiast mõjutatud turismiettevõtjate toetamiseks¹¹⁴. Komisjon järeldas, et meede oli vajalik, asjakohane ja proportsionaalne, et kõrvaldada tõsine häire Kreeka majanduses. Itaalia puhul kiitis komisjon 2021. aasta oktoobris ajutise raamistiku alusel heaks 31,9 miljardi euro suuruse kava COVID-19 pandeemiast mõjutatud ettevõtjate toetamiseks¹¹⁵.

Mitut neist meetmetest on kaasrahastatud ühtekuuluvuspoliitikast, järgides kaht komisjoni algatatud meetmepaketti: koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus (CRII), koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus+ (CRII+) ja pakett REACT-EU.

Komisjon kiitis 2021. aasta märtsis heaks Prantsusmaa riigigarantiiskeemi väärtuses kuni 20 miljardit eurot, mis on ette nähtud majanduse toetamiseks seoses COVID-19

¹¹³ Komisjoni teatis „Riigiabi ajutine raamistik majanduse toetamiseks praeguse COVID-19 puhangu kontekstis“ (ELT C 911, 20.3.2020, lk 1), mida on muudetud komisjoni teatistega C(2020) 2215 (ELT C 1121, 4.4.2020, lk 1), C(2020) 3156 (ELT C 164, 13.5.2020, lk 3), C(2020) 4509 (ELT C 218, 2.7.2020, lk 3), C(2020) 7127 (ELT C 3401, 13.10.2020, lk 1), C(2021) 564 (ELT C 34, 1.2.2021, lk 6) ja C(2021) 8442 (ELT C 473, 24.11.2021, lk 1).

¹¹⁴ Juhtum SA.63123, *Kreeka – COVID-19: toetus turismisektorile*, ELT C 223, 11.6. 2021, lk 1.

¹¹⁵ Juhtum SA.62668, *Itaalia – COVID-19 – IT – automaatsed maksimeetmed ja tagastamatud toetused*. Otsus võeti vastu ELi toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 ning artikli 107 lõike 2 punktide a, b ja c alusel. Vt https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

pandeemiaga¹¹⁶. Skeemiga rahastatakse pikaajaliselt ettevõtjaid ja soodustatakse COVID-19 pandeemiast taastumist toetavate uute investeeringute tegemist.

COVID-19 pandeemiaga seotud riigiabiotsused ja poliitilised algatused

Komisjon kiitis 2021. aasta augustis Euroopa Investeerimispanka Grupi¹¹⁷ hallatava Euroopa Tagatisfondi raames heaks sünteetiliste väärtpaperistamise seeriade tagatised. Algatusega toetatakse COVID-19 pandeemiast mõjutatud ettevõtjaid 22 osalevas liikmesriigis¹¹⁸.

ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti b kohased riigiabiotsused

ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkt b võimaldab komisjonil kiita heaks liikmesriikide antavad riigiabimeetmed, et hüvitada ettevõtjatele kahju, mis on otseselt põhjustatud sellistest erakorralistest sündmustest nagu COVID-19 pandeemia (näiteks transpordi-, turismi-, kultuuri-, hotellindus- ja jaemüügisektoris). Liikmesriigid võivad teavitada komisjoni ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti b kohastest kahju hüvitamise meetmetest, kuid abi peab olema proportsionaalne ning erakorralise sündmuse (COVID-19 pandeemia) ja abisaajate kantud kahju hüvitamise vahel peab olema otsene põhjuslik seos¹¹⁹.

Näiteks kiitis komisjon 2021. aasta jaanuaris heaks 12 miljardi euro suuruse Saksamaa raamkava, et hüvitada ettevõtjatele COVID-19 pandeemia ohjamiseks kehtestatud piiravate meetmete tõttu kantud kahju¹²⁰. Selle kava alusel on kõikide sektorite ettevõtjatel õigus saada hüvitist kahju eest, mida kanti Saksamaa valitsuse 2020. aasta märtsis/aprillis ja novembris/detsembris kehtestatud piirangutest tulenenud liikumispiirangute ajal.

Komisjon kiitis 2021. aasta aprillis ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti b alusel heaks Taani kava väärtuses 1,74 miljardit eurot, et hüvitada naaritsakasvatavate ja naaritsakasvatusega seotud ettevõtjatele COVID-19 pandeemiaga seoses võetud meetmetest tekkinud kahju¹²¹. 2021. aasta mais kiitis komisjon heaks Saksamaa 10 miljardi euro suuruse kava, et hüvitada kõikide sektorite ettevõtjatele COVID-19 leviku piiramiseks võetud erakorralistest meetmetest tulenenud kahju¹²². Lisaks kiitis komisjon 2021. aasta juulis heaks Itaalia 800 miljoni euro suuruse kava, et hüvitada lennujaamadele ja maapealse teeninduse ettevõtjatele COVID-19 pandeemiast, eelkõige viiruse leviku piiramiseks kehtestatud reisi piirangutest põhjustatud kahju¹²³.

¹¹⁶ Juhtum SA.58639, *Prantsusmaa – COVID-19: Dispositif de garantie aux fonds de prêts participatifs et d'obligations subordonnées*, ELT C 84, 12.3.2021, lk 1.

¹¹⁷ Euroopa Investeerimispank (EIP) ja Euroopa Investeerimisfond (EIF).

¹¹⁸ Vt komisjoni 16. augusti 2021. aasta pressiteade: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_4204.

¹¹⁹ Näiteks kahju, mis on põhjustatud karantiinimeetmetest, mis takistavad abisaajal tegeleda oma majandustegevusega. Muud tüüpi abi, mis on üldisemalt ette nähtud koroonaviiruse pandeemiast tingitud majanduslanguse puhuks, tuleb hinnata ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis b ja riigiabimeetmete ajutises raamistikus sätestatud kokkusobivuse põhimõtete alusel.

¹²⁰ Juhtum SA.60045, *Saksamaa – novembrikuu lisaabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti b alusel – Covid*, ELT C 41, 5.2.2021, lk 1.

¹²¹ Juhtum SA.61945, *Taani – abikava COVID-19 haiguspuhangu tõttu kahju kannatanud naaritsakasvatavatele ja nendega seotud ettevõtjatele*, ELT C 195, 21.5.2021, lk 1.

¹²² Juhtum SA.62784, *Saksamaa – Covid-19 – ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti b kohane föderaalne raamkava*, ELT C 223, 11.6.2021, lk 1.

¹²³ Juhtum SA.63074, *Itaalia – lennujaamataristu haldajate ja maapealse teeninduse ettevõtjate kahju hüvitamise skeem Itaalias*, ELT C 327, 13.8.2021, lk 1.

Riigiabi lennundussektorile

Terve 2021. aasta jooksul oli lennundus jätkuvalt üks COVID-19 pandeemiast kõige rängemalt mõjutatud sektoreid. Komisjon võttis kõnealusel aastal vastu 35 otsust, millega lubatakse riigiabi anda lennundussektori ettevõtjatele, et täita nende COVID-19 pandeemiast põhjustatud likviidsus- ja kapitalivajadused. Need riigiabimeetmed kiideti kõige sagedamini heaks riigiabimeetmete ajutise raamistiku või ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti b alusel.

Komisjon kiitis heaks riigiabi lennuettevõtjatele Air France,¹²⁴ TUI,¹²⁵ Scandinavian Airlines Systems,¹²⁶ Finnair¹²⁷ jt. Lisaks hindas komisjon sellistele lennuettevõtjatele nagu TAP¹²⁸ ja Condor¹²⁹ suunatud mitut päästmis- või restruktureerimismeedet ning lubas anda riigiabi nende ja teiste lennuettevõtjate pikaajalise elujõulisuse tagamiseks.

Komisjon võttis 2021. aasta septembris vastu kaks otsust Itaalia lennuettevõtja Alitalia kohta. Olles põhjalikult uurinud 2017. aastal antud ja kokku 900 miljonit eurot moodustanud kaht riigilaenu, jõudis komisjon järeldusele, et need laenu kujutasid endast ebaseaduslikku ja siseturuga kokkusobimatut riigiabi¹³⁰. Komisjon leidis eraldiseisvas otsuses,¹³¹ et Itaalia uus lennuettevõtja ITA, mis peaks üle võtma osa Alitalia varadest, ei ole Alitalia majanduslik järeltulija ega ole seetõttu kohustatud tagasi maksma Alitaliale antud ebaseaduslikku abi. Lisaks leidis komisjon, et ettevõtjale ITA tehtud 1,35 miljardi euro suurune kapitalisüst on turuga kokkusobiv. Järelikult ei kujutanud kapitalisüstid endast ELi eeskirjade kohaselt riigiabi.

Taaste- ja vastupidavusrahastu alustas tööga – kriisist väljumise ettevalmistamine

Taaste- ja vastupidavusrahastu jõustus 19. veebruaril 2021¹³². Sellest rahastatakse liikmesriikides reforme ja investeeringuid pandeemia algusest 2020. aasta veebruaris kuni 31. detsembrini 2026. Rahastu on Euroopa Liidu taasterahastu keskne element, s.o ajutine taastevahend, mis võimaldab komisjonil koguda vahendeid COVID-19 pandeemia tekitatud vahetu majandusliku ja sotsiaalse kahju korvamiseks.

Rahastu eesmärk¹³³ on leevendada COVID-19 pandeemia majanduslikku ja sotsiaalset mõju, muuta EL kestlikumaks ja vastupidavamaks ning valmistada see paremini ette rohe- ja

¹²⁴ Juhtum SA.59913, *Prantsusmaa – COVID-19 – ettevõtjate Air France ja Air France – KLM Holding rekapitaliseerimine*, ELT C 240, 18.6.2021, lk 1.

¹²⁵ Juhtum SA.59812, *Saksamaa – COVID-19 – TUI rekapitaliseerimine*. Selle otsuse avalik versioon ei ole veel kättesaadav. Vt https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

¹²⁶ Juhtum SA. 63898, *Rootsi – COVID-19 – riigilaen konsortiumile SAS*, ELT C 33, 21.1.2022, ning SA. 63250, *Taani – SA.63250 COVID-19 – subsideeritud laen SAS-ile*, ELT C 33, 21.1.2022.

¹²⁷ Juhtum SA.60113, *Soome – Finnair – COVID-19 – ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti b kohane hübridlaen*, ELT C 240, 18.6.2021, lk 1.

¹²⁸ Juhtum SA.60165, *Portugal – restruktureerimisabi ettevõtjale TAP SGPS*.

¹²⁹ Juhtum SA.63203, *Saksamaa – Condori restruktureerimine*, ELT C 429, 15.4.2021.

¹³⁰ Juhtum SA.48171, *Itaalia – kaebused Alitaliale väidetavalt antud riigiabi kohta*.

¹³¹ Juhtum SA.58173, *Itaalia – Newco ITA*; vt komisjoni 10. septembri 2021. aasta pressiteade „Commission finds new air carrier ITA is not Alitalia’s economic successor and Italy’s capital injections into ITA are market conform“ (Komisjon leiab, et uus lennuettevõtja ITA ei ole Alitalia majanduslik järglane ning Itaalialt ITA-le antud kapitalisüst on ühisturuga kokkusobiv), kättesaadav aadressil

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_4665.

¹³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu, ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75.

¹³³ Vt taaste- ja vastupidavusrahastu tulemustabelit, mis annab ülevaate taaste- ja vastupidavusrahastu ning riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamisel tehtud edusammudest: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html.

digipöördega seotud probleemideks ja võimalusteks. Rahastu võimaldab komisjonil koguda vahendeid, et aidata liikmesriikidel ellu viia reforme ja teha investeeringuid, mis on kooskõlas ELi prioriteetidega.

Rahastust toetuse saamiseks peavad liikmesriigid esitama komisjonile taaste- ja vastupidavuskavad. Nendes kavades sätestatakse reformid ja avaliku sektori investimisprojektid, mille iga liikmesriik kavatseb rahastu abil ellu viia. Konkurentsi peadirektoraat on andnud suuniseid,¹³⁴ mis toetavad ja hõlbustavad taaste- ja vastupidavuskavade rakendamist, et toetatud investimis- ja reformiprojektid oleksid kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Konkurentsi peadirektoraat andis liikmesriikidele ka praktilisi suuniseid riigiabiteadete kiireks käsitlemiseks taaste- ja vastupidavusraha raames¹³⁵.

6. Jõudude ühendamine Euroopa ja üleilmse konkurentsikultuuri kujundamiseks

6.1. Poliitiline sidusus Euroopa konkurentsivõrgustiku kaudu

Komisjon jätkas 2021. aastal selle tagamist, et artikleid 101 ja 102 kohaldatakse Euroopa konkurentsivõrgustiku kaudu ühetaoliselt¹³⁶. Kaks olulist koostöö- ja tugimehhanismi määruses (EÜ) nr 1/2003 on esiteks riiklike konkurentsiasutuste kohustus teavitada komisjoni uutest uurimistest, mis on juba esimese ametliku uurimistoimingu etapis, ja teiseks komisjoniga kavandatavate otsuste üle konsulteerimine. Võrgustikus algatati 2021. aastal 145 uut uurimist ja esitati 84 kavandatud otsust.

Lisaks nendele määruses (EÜ) nr 1/2003 kehtestatud koostöömehhanismidele tagavad ka teised Euroopa konkurentsivõrgustiku koostöömehhanismid ELi konkurentsieeskirjade ühetaolise jõustamise eri jurisdiktsioonides. Võrgustiku liikmed kohtuvad regulaarselt, et arutada hiljuti avatud juhtumeid ning poliitilisi ja strateegiliselt tähtsaid küsimusi. Horisontaalsed töörühmad ja sektorispetsiifilised alarühmad pidasid 2021. aastal 37 koosolekut, kus riikide konkurentsiasutuste ametnikud vahetasid arvamusi ja kogemusi.

Komisjon jälgis ja abistas 2021. aastal liikmesriike ECN+ direktiivi¹³⁷ siseriiklikusse õigusesse ülevõtmisel. Tähtaeg oli 4. veebruar 2021. Komisjon algatas 2021. aasta märtsis rikkumismenetluse 22 liikmesriigi vastu, sest nad ei teatanud ECN+ direktiivi rakendamisest enne tähtaega. Seejärel teatas 22 liikmesriigist 14 rakendamisest enne 2021. aasta lõppu. Enne rikkumismenetluse lõpetamist kontrollib komisjon, kas ECN+ direktiivi on õigesti rakendatud. Komisjon jätkas 2021. aastal ülejäänud liikmesriikide abistamist direktiivi rakendamise lõpuleviimisel.

¹³⁴ Vt https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/coronavirus/rf-guiding-templates_en.

¹³⁵ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/practical_guidance_to_MS_for_notifications_under_RRF.pdf.

¹³⁶ Komisjoni 27. aprilli 2004. aasta ja 13. oktoobri 2016. aasta teatis koostöö kohta Euroopa konkurentsivõrgustiku kaudu, ELT C 101, lk 43–53 ja ELT C 374, lk 10. Vt <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52004XC0427%2802%29>.

¹³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2019/1, mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused, et tulemuslikumalt tagada konkurentsireeglite täitmine ja et tagada siseturu nõuetekohane toimimine, ELT L 11, 14.1.2019, lk 3–33.

6.2. Konkurentsipoliitikaalane koostöö maailmas

Mitmepoolsed suhted

Komisjon jätkas 2021. aastal aktiivset osalemist konkurentsioigusega tegelevatel rahvusvahelistel foorumitel, näiteks OECD konkurentsikomitee, rahvusvaheline konkurentsivõrgustik ning ÜRO Kaubandus- ja Arengukonverents (UNCTAD).

Komisjon osales 2021. aastal OECD konkurentsikomitee koosolekul järgmiste teemade arutelus: konkurentsieeskirjade jõustamine ja õiguslikud alternatiivid, konkurentsieeskirjadega vastavusse viimise programmid, potentsiaalne konkurents, turukonkurentsi mõõtmise meetodika, konkurentsieeskirjade jõustamisel arvessevõetavad keskkonnakaalutlused ning konkurentsiasutuste konkurentsineutraalsuse edendamine. Rahvusvahelise konkurentsivõrgustiku ühepoolse tegevuse töörühma kaasjuhina jätkas komisjon mitmeaastast projekti, milles hinnati turgu valitsevat seisundit ja turujõudu digiturgudel. Komisjon osales 2021. aastal UNCTADi valitsustevahelise konkurentsioiguse ja -poliitika eksperdirühma 19. koosolekul.

Komisjon jätkas rahvusvaheliste subsiidiumieeskirjade täiustamise jõupingutusi. Nagu kinnitati ELi, USA ja Jaapani ühisavalduses,¹³⁸ on subsiidiumieeskirjade reformimine üks ELi peamisi prioriteete Maailma Kaubandusorganisatsiooni kaubandusreeglite läbivaatamisel.

Kahepoolsed suhted

2021. aasta detsembris käivitasid komisjon ja USA konkurentsiasutused ELi ja USA ühise tehnoloogiaalase konkurentsipoliitika dialoogi, et töötada välja ühised käsitlused ning tugevdada konkurentsipoliitika ja selle jõustamise alast koostööd tehnoloogiaalases sektoris.¹³⁹ Komisjon jätkas vastavate koostöölepingute alusel¹⁴⁰ tihedat suhtlust Korea õiglase kaubanduse komisjoni ja Jaapani õiglase kaubanduse komisjoniga. Komisjon jätkas 2021. aastal läbirääkimisi Jaapaniga teise põlvkonna konkurentsialase koostöölepingu üle¹⁴¹. ELi ja Kanada vahelise teise põlvkonna koostöölepingu eelnõu asjus suhtleb komisjon regulaarselt Kanada konkurentsibürooga, et leida seoses Kanada andmekaitsestandarditega lahendus, mis on kooskõlas ELi ja Kanada broneeringuinfo lepingut käsitlevas Euroopa Kohtu 2014. aasta arvamuses¹⁴² kehtestatud standarditega. Ühtlasi jätkas komisjon 2019. aasta koostöölepingute alusel tihedat konkurentsipoliitikaalast koostööd Hiina turegulatsiooni ministriumiga¹⁴³.

Komisjon soovib lisada vabakaubanduslepingute läbirääkimiste käigus normid konkurentsi ja riigiabi kontrolli kohta. 2021. aastal jätkas komisjon läbirääkimisi vabakaubanduslepingute üle Austraalia, Aserbaidžani, Indoneesia, Tšiili, Usbekistani ja Uus-Meremaaga.

¹³⁸ Vt <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2330>.

¹³⁹ Vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_6671.

¹⁴⁰ Vt https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/korea_en; https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/japan_en.

¹⁴¹ Vt [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:22003A0722\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:22003A0722(01)).

¹⁴² Vt <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?pro=AVIS&num=C-1/15>. Praegu valmistab Kanada ette oma riikliku privaatsusseaduse läbivaatamist.

¹⁴³ Vt https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/china_en.

Kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikidega seoses on komisjoni peamine poliitiline eesmärk aidata neid konkurentsipoliitika õigusraamistike vastuvõtmisel, hästi toimivate ja oma tegevuses sõltumatute konkurentsiasutuste loomisel ning jõustamisega seotud usaldusväärsete andmete loomisel. Komisjon jälgis ka 2021. aastal, kuidas kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid täidavad oma stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingutest tulenevaid kohustusi.

Konkurentsivaldkonna koostöö arendamiseks jätkas komisjon koostööd ka mitme Aafrika riigi ja piirkonna ametiasutustega. Komisjon korraldas 2021. aastal Lõuna-Aafrika konkurentsikomisjoniga ühiseid seminare konkurentsipoliitika digitaalsete aspektide ja konkurentsiasutustevahelise koostöö teemal.

Korrapärane ja konstruktiivne institutsioonidevaheline dialoog

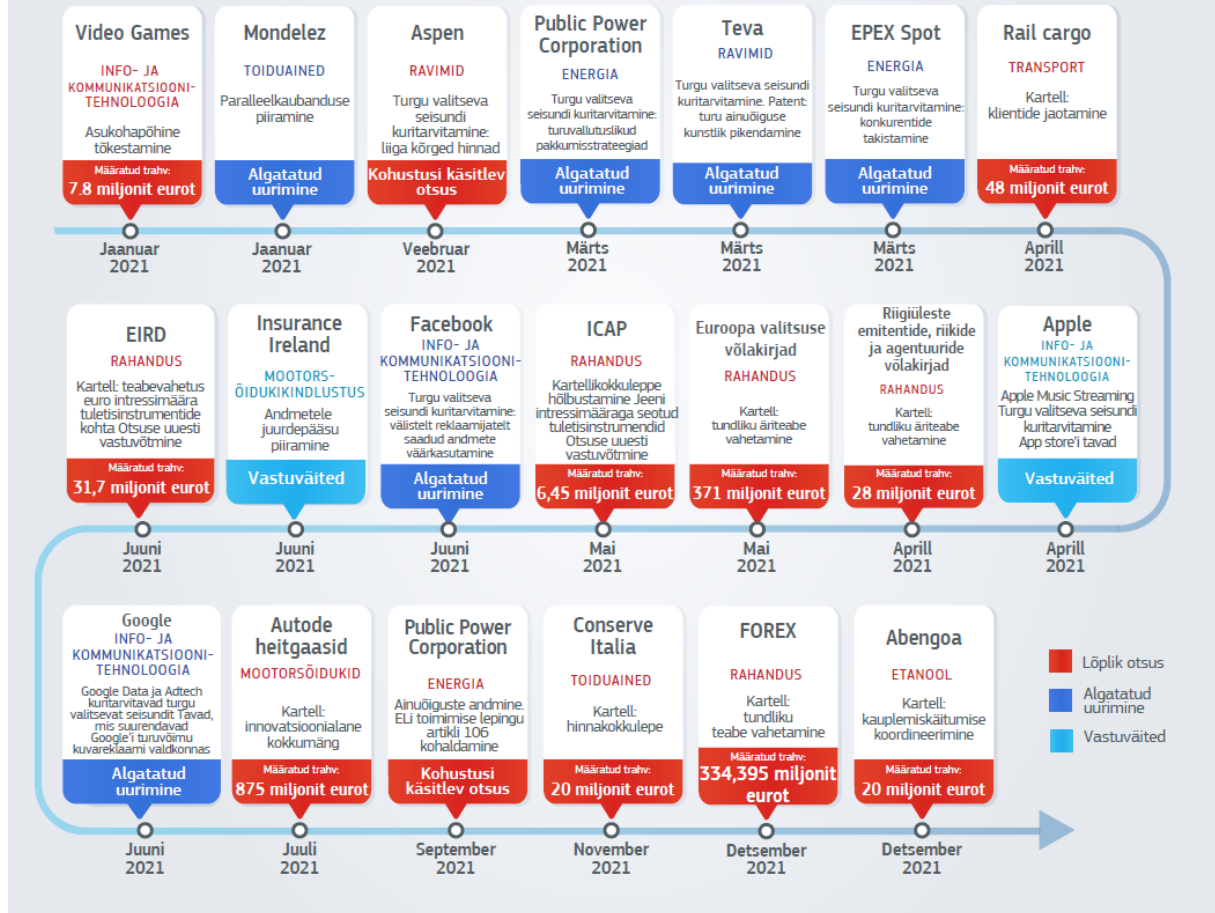
Euroopa Parlament, nõukogu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Euroopa Regioonide Komitee on komisjoni peamised partnerid konkurentsipoliitika dialoogi jätkamises. Vaatamata COVID-19 pandeemiale jätkus dialoog ka 2021. aastal, seda nii silmast-silma kohtumiste kui ka kaugsuhtluse vormis.

Juhtiv asepresident Vestager osales 2021. aastal Euroopa Parlamendis mitmes arvamuste vahetuses, sealhulgas digiturgude õigusakti käsitlevatel aruteludel majandus- ja rahanduskomisjonis, siseturu- ja tarbijakaitsekomisjonis, õiguskomisjonis ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjonis. Lisaks vahetas juhtiv asepresident Vestager maksuküsimuste allkomisjoniga arvamusi digitaalse maksustamise ja maksuvaldkonna riigiabi teemal. Samuti osales juhtiv asepresident Vestager täiskogu aruteludel konkurentsipoliitika, kliima-, energia- ja keskkonnavalase riigiabi suuniste, digiturgude õigusakti ning ELi ja USA kaubandus- ja tehnoloogia nõukogu kohta. Juhtiv asepresident Vestager osales veel mitmes struktureeritud dialoogis Euroopa Parlamendi komisjonidega, näiteks struktureeritud dialoogis majandus- ja rahanduskomisjoniga.

2021. aasta septembri kirjalikus vastuses parlamendi konkurentsipoliitikat käsitlevale resolutsioonile (raportöör Van Oortveldt, Euroopa Konservatiivide ja Reformistide fraktsioon, Belgia) tõstis komisjon muu hulgas esile riigiabimeetmete ajutise raamistiku vastuvõtmist, COVID-19 kriisi, liikmesriikide maksuotsuste tavade uurimist ja muudatusi maksuseadustes. Lisaks juhtis komisjon tähelepanu digiturgude õigusakti ettepanekule ja riigiabi eeskirjade käimasolevale läbivaatamisele (eeskätt keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniste läbivaatamine, mis järgnes nn toimivuskontrollile).

Juhtiv asepresident Vestager osales 2021. aastal nõukogus konkurentsipoliitika küsimusi käsitlevates arvamuste vahetustes ja aruteludes, sealhulgas mitmel konkurentsivõime nõukogu (siseturg ja tööstus) istungil.

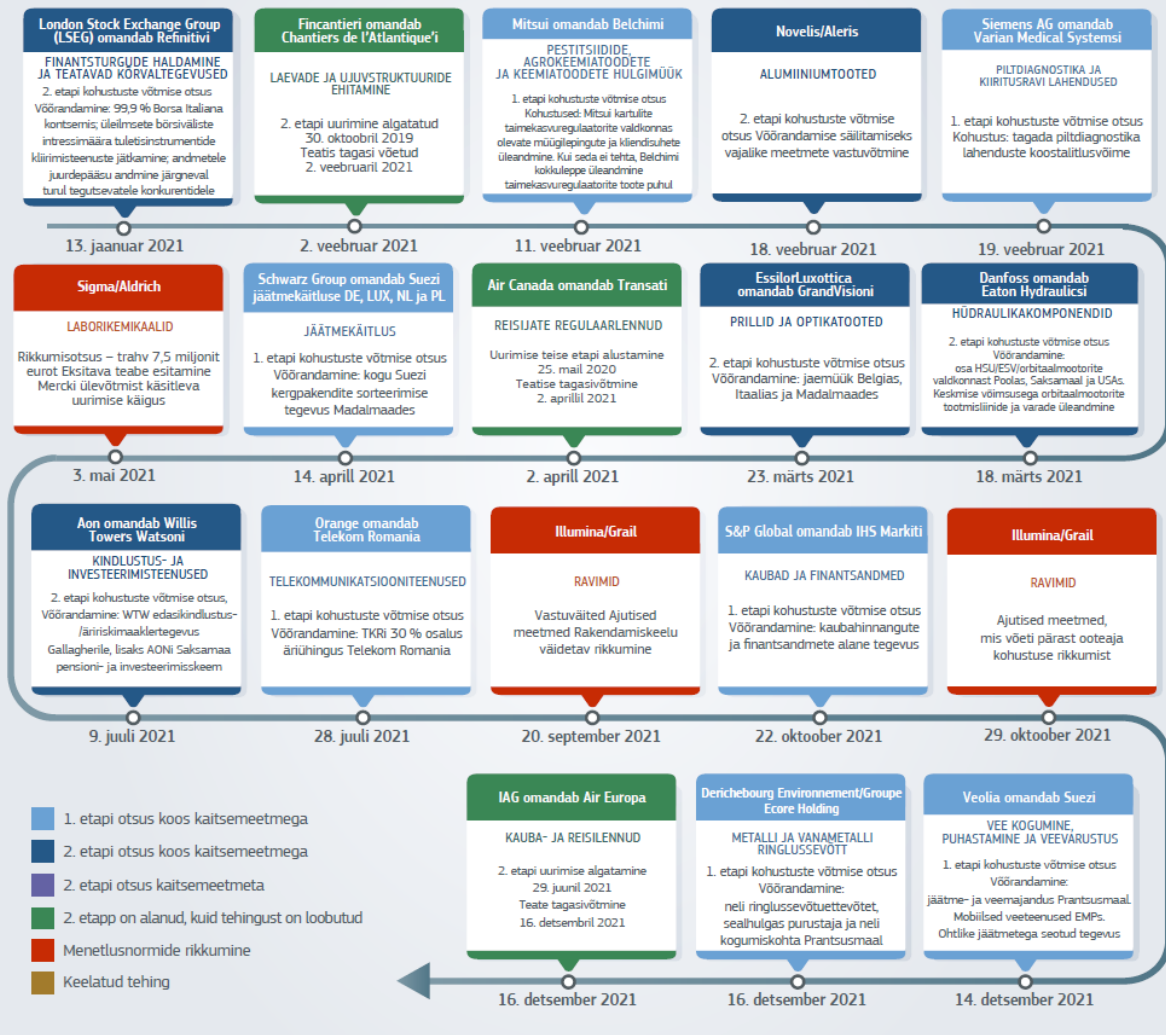
KONKURENTSIEESKIRJADE TÄITMISE TAGAMINE MONOPOLIDEVASTASE VÕITLUSE JA KARTELLIDE VALDKONNAS 2021. AASTAL

ELI ETTEVÖTJATE ÜHINEMISE KONTROLL 2021

KONKURENTS

- 1. etapi otsus koos kaitsemeetmega
- 2. etapi otsus koos kaitsemeetmega
- 2. etapi otsus kaitsemeetmeta
- 2. etapp on alanud, kuid tehingust on loobutud
- Menetlusnormide rikkumine
- Keelatud tehing